

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)

της 26ης Νοεμβρίου 2015*

«Κρατικές ενισχύσεις — Ψηφιακή τηλεόραση — Ενίσχυση για την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές της Ισπανίας — Απόφαση κηρύσσουσα τις ενισχύσεις εν μέρει συμβατές και εν μέρει ασύμβατες με την εσωτερική αγορά — Πλεονέκτημα — Υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος — Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ — Νέες ενισχύσεις»

Στην υπόθεση T-462/13,

Comunidad Autónoma del País Vasco (Ισπανία),

Itelazpi, SA, με έδρα τη Zamudio (Ισπανία),

εκπροσωπούμενες αρχικώς από τους N. Ruiz García, J. Buendía Sierra, A. Lamadrid de Pablo και M. Muñoz de Juan, στη συνέχεια, από τους J. Buendía Sierra και A. Lamadrid de Pablo, δικηγόρους,

προσφεύγουσες,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους É. Gippini Fournier, B. Stromsky και την P. Němečková,

καθής,

υποστηριζόμενης από την

SES Astra, με έδρα το Betzdorf (Λουξεμβούργο), εκπροσωπούμενη από τους F. González Díaz, F. Salerno και V. Romero Algarra, δικηγόρους,

παρεμβαίνουσα,

με αντικείμενο αίτηση ακυρώσεως της αποφάσεως 2014/489/ΕΕ της Επιτροπής, της 19ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.28599 [C 23/2010 (πρώην NN 36/010, πρώην CP 163/2009)] που έχει χορηγηθεί από το Βασίλειο της Ισπανίας για την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές (εκτός της Καστίλλης-Λα Μάντσα) (ΕΕ L 217, σ. 52),

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Dittrich (εισηγητή), πρόεδρο, J. Schwarcz και V. Tomljenović, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 12ης Μαρτίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Η υπό κρίση υπόθεση αφορά τα μέτρα που έθεσαν σε εφαρμογή οι ισπανικές αρχές στο πλαίσιο της μεταβάσεως από την αναλογική στην ψηφιακή μετάδοση στην Ισπανία, για το σύνολο της Ισπανικής επικράτειας, εξαιρουμένης της αυτόνομης κοινότητας Καστίλλης-Λα Μάντσα. Η εν λόγω ψηφιοποίηση, η οποία μπορεί τεχνικά να επιτευχθεί μέσω επίγειας, δορυφορικής, καλωδιακής πλατφόρμας ή μέσω προσβάσεως υψηλής ταχύτητας στο Διαδίκτυο, καθιστά δυνατή την αποτελεσματικότερη χρήση του φάσματος των ραδιοσυχνοτήτων. Με την ψηφιακή μετάδοση, το τηλεοπτικό σήμα γίνεται ανθεκτικότερο στις παρεμβολές και μπορεί να συνοδεύεται από σειρά συμπληρωματικών υπηρεσιών, οι οποίες αυξάνουν την προστιθέμενη αξία του τηλεοπτικού προγράμματος. Εξάλλου, χάρη στην ψηφιοποίηση επιτυγχάνεται το λεγόμενο «ψηφιακό μέρισμα», ήτοι η απελευθέρωση συχνοτήτων, καθώς οι τεχνολογίες της ψηφιακής τηλεόρασης καταλαμβάνουν λιγότερο ευρύ φάσμα σε σχέση με τις αναλογικές τεχνολογίες. Λόγω των πλεονεκτημάτων αυτών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει από το 2002 την ψηφιοποίηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- 2 Το Βασίλειο της Ισπανίας θέσπισε το απαραίτητο κανονιστικό πλαίσιο για την προώθηση της διαδικασίας μεταβάσεως από την αναλογική στην ψηφιακή μετάδοση, θέτοντας σε ισχύ, μεταξύ άλλων, τον *Ley 10/2005 de Medidas Urgentes para el Impulso de la Televisión Digital Terrestre, de Liberalización de la Televisión por Cable y de Fomento del Pluralismo* (νόμος 10/2005, περί θεσπίσεως επειγόντων μέτρων για την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης, την απελευθέρωση της καλωδιακής τηλεόρασης και την ενθάρρυνση του πλουραλισμού), της 14ης Ιουνίου 2005 (*BOE* αριθ. 142, της 15ης Ιουνίου 2005, σ. 20562, στο εξής: νόμος 10/2005), και το *Real Decreto 944 /2005 por el que se aprueba el Plan técnico nacional de la televisión digital terrestre* (βασιλικό διάταγμα 944/2005, περί εγκρίσεως του εθνικού τεχνικού προγράμματος για την επίγεια ψηφιακή τηλεόραση) της 29ης Ιουλίου 2005 (*BOE* αριθ. 181, της 30ής Ιουλίου 2005, σ. 27006, στο εξής: βασιλικό διάταγμα 944/2005). Το εν λόγω βασιλικό διάταγμα υποχρεώνει τους τηλεοπτικούς σταθμούς εθνικής εμβέλειας να καλύπτουν το 96 % του πληθυσμού στην περίπτωση του ιδιωτικού τομέα και το 98 % του πληθυσμού στην περίπτωση του δημοσίου τομέα στις αντίστοιχες περιοχές.
- 3 Για τη διαχείριση της μεταβάσεως από την αναλογική στην ψηφιακή τηλεόραση, οι ισπανικές αρχές διαίρεσαν την ισπανική επικράτεια σε τρεις χωριστές περιοχές.
 - στην περιοχή I, η οποία περιλαμβάνει το 96 % του ισπανικού πληθυσμού και θεωρήθηκε εμπορικά συμφέρουσα, το κόστος της ψηφιακής μεταβάσεως επιβάρυνε τους δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς·
 - στην περιοχή II, η οποία περιλαμβάνει λιγότερο αστικοποιημένες και απομακρυσμένες περιοχές οι οποίες αντιστοιχούν στο 2,5 % του ισπανικού πληθυσμού, οι ραδιοτηλεοπτικοί σταθμοί, ελλείψει εμπορικού ενδιαφέροντος, δεν επένδυσαν στην ψηφιοποίηση, με συνέπεια οι ισπανικές αρχές να θεσπίσουν δημόσια χρηματοδότηση·

- στην περιοχή III, η οποία περιλαμβάνει 1,5 % του ισπανικού πληθυσμού, η μορφολογία του εδάφους δεν επιτρέπει την επίγεια ψηφιακή μετάδοση, οπότε επιλέχθηκε η δορυφορική πλατφόρμα.
- 4 Με απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2007, το ισπανικό Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε το εθνικό πρόγραμμα για τη μετάβαση στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση (στο εξής: TNT), σχετικά με την εφαρμογή του εθνικού τεχνικού προγράμματος που προβλέπεται από το βασιλικό διάταγμα 944/2005. Με το εν λόγω πρόγραμμα, η ισπανική επικράτεια διαιρέθηκε σε ενενήντα τεχνικά έργα μετάβασης και ορίστηκε προθεσμία για τη διακοπή της αναλογικής ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής για καθένα από αυτά τα έργα. Ο στόχος που τέθηκε με το πρόγραμμα αυτό ήταν το ποσοστό καλύψεως του ισπανικού πληθυσμού από την υπηρεσία TNT να είναι αντίστοιχο του ποσοστού καλύψεως του εν λόγω πληθυσμού από την αναλογική τηλεόραση το 2007, ήτοι περισσότερο από 98 % του πληθυσμού αυτού και 100 % όσον αφορά τη Χώρα των Βάσκων.
 - 5 Δεδομένου ότι, λόγω των υποχρεώσεων καλύψεως οι οποίες είχαν καθοριστεί για την TNT (βλ. σκέψη 2 ανωτέρω), υπήρχε ο κίνδυνος η κάλυψη του ισπανικού πληθυσμού να είναι μικρότερη σε σχέση με την προϋφιστάμενη αναλογική ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, ήταν αναγκαία η διασφάλιση της τηλεοπτικής λήψεως στην περιοχή II. Αντικείμενο της υπό κρίση υποθέσεως είναι μόνον η δημόσια χρηματοδότηση την οποία χορήγησαν οι ισπανικές αρχές προς στήριξη της διαδικασίας μεταβάσεως στην επίγεια ψηφιακή τηλεόραση στην εν λόγω περιοχή και, ειδικότερα, η χρηματοδότηση της διαδικασίας αυτής στα τμήματα της Χώρας των Βάσκων που βρίσκονται εντός της συγκεκριμένης περιοχής. Το ποσοστό του πληθυσμού της Χώρας των Βάσκων που βρίσκεται στην περιοχή αυτή ανέρχεται σε 9,5 %.
 - 6 Στις 29 Φεβρουαρίου 2008 το ισπανικό Υπουργείο Βιομηχανίας, Τουρισμού και Εμπορίου (στο εξής: MITC) εξέδωσε απόφαση σκοπός της οποίας ήταν η βελτίωση των τηλεπικοινωνιακών υποδομών και ο καθορισμός των κριτηρίων και της κατανομής της χρηματοδότησης των δράσεων που στοχεύουν στην ανάπτυξη της κοινωνίας της πληροφορίας στο πλαίσιο του προγράμματος με την ονομασία «Plan Avanza». Μέρος του προϋπολογισμού που εγκρίθηκε με την απόφαση αυτή διατέθηκε για την ψηφιοποίηση της τηλεοπτικής μετάδοσεως στη περιοχή II.
 - 7 Από τον Ιούλιο έως τον Νοέμβριο του 2008 η μετάβαση στην ψηφιακή τηλεόραση στην περιοχή II πραγματοποιήθηκε βάσει διαφόρων προσθηκών στις ισχύουσες συμφωνίες-πλαίσια του 2006, οι οποίες είχαν υπογραφεί από το MITC και τις αυτόνομες κοινότητες του Βασιλείου της Ισπανίας στο πλαίσιο του «Plan Avanza» Μετά τις προσθήκες αυτές, το MITC μετέφερε κονδύλια στις αυτόνομες κοινότητες, οι οποίες δεσμεύτηκαν να καλύψουν τις λοιπές λειτουργικές δαπάνες από τους προϋπολογισμούς τους.
 - 8 Στις 17 Οκτωβρίου 2008 το ισπανικό Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε να διαθέσει πρόσθετα κονδύλια προς επέκταση και συμπλήρωση της καλύψεως της TNT στο πλαίσιο των προγραμμάτων μεταβάσεως που έπρεπε να υλοποιηθούν κατά το πρώτο εξάμηνο του 2009. Τα κονδύλια διατέθηκαν μετά την υπογραφή νέων συμβάσεων-πλαισίων μεταξύ του MITC και των αυτόνομων κοινοτήτων τον Δεκέμβριο του 2008, σχετικά με την υλοποίηση του εθνικού προγράμματος μεταβάσεως στην TNT. Στις 29 Μαΐου 2009 το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε τα κριτήρια κατανομής των διατεθέντων κονδυλίων για τη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών με σκοπό τη μετάβαση στην TNT.
 - 9 Μετά την υπογραφή των προσθηκών των συμβάσεων-πλαισίων του 2008, σχετικά με την επέκταση της καλύψεως της TNT, και τη δημοσίευση των εν λόγω συμβάσεων-πλαισίων και των προσθηκών στην *Boletín oficial del Estado*, οι αυτόνομες κοινότητες κίνησαν τη διαδικασία της επεκτάσεως. Για τον σκοπό αυτό, διοργάνωσαν δημόσιους διαγωνισμούς ή ανέθεσαν τη διοργάνωσή τους σε ιδιωτικές επιχειρήσεις. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι αυτόνομες κοινότητες ζήτησαν από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης να αναλάβουν την επέκταση.

- 10 Κατά κανόνα, στην Ισπανία προκηρύχθηκαν δύο είδη διαγωνισμών. Πρώτον, υπήρξαν δημόσιοι διαγωνισμοί για την επέκταση της κάλυψης που συνεπάγονταν την ανάθεση στον ανάδοχο της παροχής επιχειρησιακού δικτύου TNT. Για τον σκοπό αυτό, στις προς εκτέλεση εργασίες περιλαμβάνονταν ο σχεδιασμός και η λειτουργία του δικτύου, η μεταφορά του σήματος, η ανάπτυξη του δικτύου και η προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού. Οι λοιποί διαγωνισμοί αφορούσαν την προμήθεια τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού.
- 11 Συνολικά, κατά τα έτη 2008 και 2009 επενδύθηκαν στην επέκταση της περιοχής II σχεδόν 163 εκατομμύρια ευρώ από τον κεντρικό προϋπολογισμό, εν μέρει υπό μορφή δανείων χορηγηθέντων με ευνοϊκούς όρους από το MITC στις αυτόνομες κοινότητες, και 60 εκατομμύρια ευρώ από τους προϋπολογισμούς των δεκαέξι αυτόνομων κοινοτήτων. Επιπλέον, οι κοινότητες χρηματοδότησαν την επέκταση με 3,5 εκατομμύρια ευρώ περίπου.
- 12 Από το 2009 το δεύτερο στάδιο μετά την επέκταση της TNT στην περιοχή II συνίστατο, για ορισμένες αυτόνομες κοινότητες, στη διοργάνωση άλλων δημοσίων διαγωνισμών ή στη σύναψη, χωρίς διαγωνισμό, συμβάσεων για τη λειτουργία και τη συντήρηση του εξοπλισμού που ψηφιοποιήθηκε και αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια της επέκτασης. Το συνολικό ποσό των κονδυλίων που διατέθηκαν μέσω δημόσιων διαγωνισμών για τη λειτουργία και τη συντήρηση από το 2009 έως το 2011 ανερχόταν σε τουλάχιστον 32,7 εκατομμύρια ευρώ
- 13 Στη Χώρα των Βάσκων, η πρώτη προσφεύγουσα, η αυτόνομη κοινότητα της Χώρας των Βάσκων (Ισπανία), ασκεί τις αρμοδιότητές της υπό καθεστώς νομοθετικής και οικονομικής αυτοτέλειας έναντι του Βασιλείου της Ισπανίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του ισπανικού Συντάγματος και το ισχύον καθεστώς αυτονομίας. Στις αρμοδιότητες αυτές συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, ο τομέας της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης, καθώς και οι δημόσιες υπηρεσίες και υποδομές, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Σύνταγμα και στο προαναφερθέν καθεστώς αυτονομίας. Η ανάπτυξη, η συντήρηση και η λειτουργία του τηλεοπτικού δικτύου έχουν ανατεθεί στη δεύτερη προσφεύγουσα, την Itelazpi, SA, δημόσια επιχείρηση ανήκουσα εξ ολοκλήρου στη βασική κυβέρνηση, η οποία της έχει διαθέσει κονδύλια προς υποστήριξη της διαδικασίας της επίγεια ψηφιοποίησης.
- 14 Στις 18 Μαΐου 2009 υποβλήθηκε στην Επιτροπή, από την ευρωπαϊκή επιχείρηση διαχείρισης δορυφόρων SES Astra, καταγγελία σχετικά με σύστημα ενισχύσεων που φέρονταν να έχουν θεσπίσει οι ισπανικές αρχές προς διευκόλυνση της μεταβάσεως από την αναλογική στην ψηφιακή τηλεόραση στην περιοχή II. Κατά την εν λόγω επιχείρηση, το συγκεκριμένο μέτρο εμπεριείχε μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση, η οποία είχε ως συνέπεια τη στρέβλωση του ανταγωνισμού μεταξύ της πλατφόρμας επίγεια ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής και της πλατφόρμας δορυφορικής εκπομπής.
- 15 Με έγγραφο της 29ης Σεπτεμβρίου 2010, η Επιτροπή γνωστοποίησε στο Βασίλειο της Ισπανίας την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία του άρθρου 108, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, σχετικά με την επίμαχη ενίσχυση για το σύνολο της ισπανικής επικράτειας, πλην της αυτόνομης κοινότητας Καστίλλης-Λα Μάντσα, περιοχή για την οποία είχε κινηθεί χωριστή διαδικασία (στο εξής: απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας). Μετά τη δημοσίευση της αποφάσεως περί κινήσεως της διαδικασίας στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* στις 14 Δεκεμβρίου 2010 (ΕΕ C 337, σ. 17), η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους.
- 16 Αφού δέχθηκε τις παρατηρήσεις των ισπανικών αρχών και των λοιπών ενδιαφερομένων, η Επιτροπή εξέδωσε στις 19 Ιουνίου 2013 την απόφαση 2014/489/ΕΕ, σχετικά με την κρατική ενίσχυση SA.28599 [C 23/2010 (πρώην NN 36/010, πρώην CP 163/2009)] που έχει χορηγηθεί από το Βασίλειο της

Ισπανίας για την ανάπτυξη της επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης σε απομακρυσμένες και λιγότερο αστικοποιημένες περιοχές (εκτός της Καστίλλης-Λα Μάντσα) (ΕΕ L 217, σ. 52, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), το διατακτικό της οποίας έχει ως εξής:

«Άρθρο 1

Η κρατική ενίσχυση που χορηγήθηκε στους διαχειριστές πλατφόρμας επίγειας τηλεόρασης για την ανάπτυξη, τη συντήρηση και την εκμετάλλευση του δικτύου επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης στην περιοχή II, η οποία εφαρμόστηκε παράνομα από την Ισπανία κατά παράβαση του άρθρου 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, είναι ασυμβίβαστη με την εσωτερική αγορά, με εξαίρεση την ενίσχυση που χορηγήθηκε σύμφωνα με το κριτήριο της τεχνολογικής ουδετερότητας.

Άρθρο 2

Η μεμονωμένη ενίσχυση που χορηγήθηκε βάσει του καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 1 δεν αποτελεί ενίσχυση, αν, κατά τη στιγμή της χορήγησής της, πληρούσε τους όρους που προβλέπονται από τον κανονισμό που εγκρίθηκε σε εφαρμογή του άρθρου 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 994/98 του Συμβουλίου, ο οποίος ίσχυε τη στιγμή της χορήγησης της ενίσχυσης.

Άρθρο 3

1. [Το Βασίλειο της Ισπανίας] οφείλει να ανακτήσει από τους διαχειριστές επίγειας ψηφιακής τηλεόρασης την ασυμβίβαστη ενίσχυση που χορηγήθηκε βάσει του καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 1, την οποία έλαβαν άμεσα ή έμμεσα.
2. Τα προς ανάκτηση ποσά επιβαρύνονται με τόκους από την ημερομηνία κατά την οποία τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων μέχρι την ανάκτησή τους.
3. Οι τόκοι θα υπολογίζονται με τη μέθοδο του ανατοκισμού σύμφωνα με το κεφάλαιο V του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής.
4. [Το Βασίλειο της Ισπανίας] ακυρώνει όλες τις εκκρεμείς πληρωμές του καθεστώτος ενίσχυσης που αναφέρεται στο άρθρο 1 από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης.

Άρθρο 4

1. Η ανάκτηση της ενίσχυσης που χορηγήθηκε βάσει του καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 1 θα είναι άμεση και αποτελεσματική.
2. [Το Βασίλειο της Ισπανίας] θα διασφαλίσει ότι η παρούσα απόφαση θα εφαρμοστεί εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης της παρούσας απόφασης.
3. Εντός προθεσμίας δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, [το Βασίλειο της Ισπανίας] θα υποβάλει τις ακόλουθες πληροφορίες στην Επιτροπή:
 - α) τον κατάλογο των δικαιούχων που έχουν λάβει ενίσχυση βάσει του καθεστώτος που αναφέρεται στο άρθρο 1 και το συνολικό ποσό της ενίσχυσης που έλαβε ο καθένας από αυτούς σύμφωνα με το εν λόγω καθεστώς, επιμερισμένο σύμφωνα με τις κατηγορίες που αναφέρονται στην ενότητα 6.2·
 - β) το συνολικό ποσό (κεφάλαιο και τόκοι) που πρέπει να ανακτηθεί από κάθε δικαιούχο·

[...]

Άρθρο 5

Παραλήπτης της παρούσας απόφασης είναι το Βασίλειο της Ισπανίας.»

- 17 Προς αιτιολόγηση της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτίμησε, πρώτον, ότι οι διατάξεις που είχαν θεσπιστεί σε κεντρικό επίπεδο και οι συμβάσεις που είχαν συναφθεί και τροποποιηθεί μεταξύ του MITC και των αυτόνομων κοινοτήτων αποτελούσαν τη βάση του συστήματος ενισχύσεων για την επέκταση της TNT στην περιοχή II. Στην πράξη, οι αυτόνομες κοινότητες ακολούθησαν τις εντολές της Ισπανικής Κυβερνήσεως σχετικά με την επέκταση της TNT (αιτιολογική σκέψη 91 της εν λόγω αποφάσεως).
- 18 Δεύτερον, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το επίμαχο μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Δεδομένου ότι το εν λόγω μέτρο χρηματοδοτούνταν εν μέρει από τον κρατικό προϋπολογισμό και από τους προϋπολογισμούς των αυτόνομων κοινοτήτων και των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, πρόκειται για παρέμβαση με κρατικούς πόρους. Κατά την Επιτροπή, η επέκταση των δικτύων τηλεοπτικής εκπομπής συνιστά οικονομική δραστηριότητα και δεν εμπίπτει στην άσκηση δημόσιας εξουσίας. Οι επιχειρήσεις εκμεταλλεύσεως της πλατφόρμας TNT αποτελούν απευθείας δικαιούχους της ενισχύσεως, ενώ οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών δικτύου που μετείχαν στους διαγωνισμούς με αντικείμενο την επέκταση της καλύψεως αποτελούν έμμεσους δικαιούχους της ενισχύσεως. Το πλεονέκτημα που παρασχέθηκε διά του μέτρου αυτού στις εν λόγω επιχειρήσεις έχει επιλεκτικό χαρακτήρα, διότι πρόκειται για μέτρο που ωφελεί μόνο τον κλάδο της ραδιοτηλεόρασης, στο πλαίσιο δε του κλάδου αυτού, αφορά μόνο τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην αγορά της επίγειας πλατφόρμας. Κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, οι ισπανικές αρχές επικαλέστηκαν, ως βέλτιστο και μοναδικό παράδειγμα, την περίπτωση της αυτόνομης κοινότητας της Χώρας των Βάσκων, προς στήριξη της θέσεώς τους ότι δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση βάσει των κριτηρίων που έχει θέσει το Δικαστήριο με την απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg (C-280/00, Συλλογή, EU:C:2003:415). Ωστόσο, η Επιτροπή φρονεί ότι δεν πληρούνται το πρώτο κριτήριο της αποφάσεως αυτής, κατά το οποίο η δικαιούχος της ενισχύσεως επιχείρηση πρέπει να είναι πράγματι επιφορτισμένη με την εκπλήρωση υποχρεώσεως παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η δε υποχρέωση αυτή πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη. Εξάλλου, ελλείψει διασφαλίσεως του χαμηλότερου κόστους προς το γενικό συμφέρον της ως άνω αυτόνομης κοινότητας, δεν πληρούνται το τέταρτο κριτήριο της προαναφερθείσας αποφάσεως. Κατά την Επιτροπή, δεδομένου ότι οι δορυφορικές και οι επίγειες πλατφόρμες ραδιοτηλεόρασης είναι ανταγωνιστικές μεταξύ τους, το μέτρο που αποσκοπεί στην ανάπτυξη, τη λειτουργία και τη συντήρηση της TNT στην περιοχή II συνεπάγεται στρέβλωση του μεταξύ τους ανταγωνισμού. Το επίμαχο μέτρο επηρεάζει και τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών (αιτιολογικές σκέψεις 94 έως 141 της εν λόγω αποφάσεως).
- 19 Τρίτον, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι το επίμαχο μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί κρατική ενίσχυση συμβατή με την εσωτερική αγορά, βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, παρά το γεγονός ότι το μέτρο αυτό αποσκοπούσε στην επίτευξη σαφώς καθορισμένου σκοπού γενικού συμφέροντος και ότι είχε αναγνωρίσει την πλημμελή λειτουργία της αγοράς. Κατά την Επιτροπή, το εν λόγω μέτρο δεν συνάδει προς την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας και, ως εκ τούτου, δεν είναι εύλογο και δεν αποτελεί πρόσφορο μέσο για τη διασφάλιση της τηλεοπτικής μεταδόσεως στην περιοχή II (αιτιολογικές σκέψεις 148 έως 171 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 20 Τέταρτον, η Επιτροπή εκτίμησε ότι, εφόσον η λειτουργία επίγειας πλατφόρμας δεν έχει ρητώς οριστεί ως δημόσια υπηρεσία, το επίμαχο μέτρο δεν μπορεί να δικαιολογηθεί βάσει του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ (αιτιολογική σκέψη 172 της προσβαλλομένης αποφάσεως).
- 21 Πέμπτον, η Επιτροπή επισήμανε ότι το επίμαχο μέτρο δεν συνιστά υφιστάμενη κρατική ενίσχυση, αλλά μεταβολή που επηρεάζει ουσιωδώς το αρχικό σύστημα ενισχύσεων. Επομένως, οι ισπανικές αρχές όφειλαν να κοινοποιήσουν το μέτρο αυτό (αιτιολογικές σκέψεις 173 έως 175 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

22 Έκτον, η Επιτροπή προσδιόρισε τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι ισπανικές αρχές έπρεπε να ανακτήσουν την επίμαχη ενίσχυση από τους άμεσους και έμμεσους δικαιούχους (αιτιολογικές σκέψεις 179 έως 197 της προσβαλλομένης αποφάσεως).

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

23 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 30 Αυγούστου 2013, οι προσφεύγουσες άσκησαν την υπό κρίση προσφυγή.

24 Με χωριστό δικόγραφο, που κατέθεσαν την ίδια ημέρα στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, ζητώντας, κατ' ουσίαν, από τον Πρόεδρο του Γενικού Δικαστηρίου να αναστείλει την εκτέλεση της προσβαλλομένης αποφάσεως. Με διάταξη της 16ης Οκτωβρίου 2013, Comunidad Autónoma del País Vasco και Itelazpi κατά Επιτροπής (T-462/13 R, EU:T:2013:546), η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με επιφύλαξη ως προς τα δικαστικά έξοδα.

25 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 20 Σεπτεμβρίου 2013, η παρεμβαίνουσα ζήτησε να παρέμβει προς στήριξη των αιτημάτων της Επιτροπής. Η αίτηση αυτή έγινε δεκτή με διάταξη της 10ης Φεβρουαρίου 2014, Comunidad Autónoma del País Vasco και Itelazpi κατά Επιτροπής (T-462/13, EU:T:2014:81).

26 Η παρεμβαίνουσα κατέθεσε υπόμνημα παρεμβάσεως στις 24 Μαρτίου 2014. Με έγγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 24 Απριλίου 2014, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν τις παρατηρήσεις τους επί του εν λόγω υπομνήματος. Η Επιτροπή δεν κατέθεσε παρατηρήσεις επί του υπομνήματος παρεμβάσεως.

27 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Γενικό Δικαστήριο (πέμπτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.

28 Στο πλαίσιο των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας του άρθρου 64 του Κανονισμού Διαδικασίας της 2ας Μαΐου 1991, το Γενικό Δικαστήριο ζήτησε από την Επιτροπή να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

29 Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 25 Φεβρουαρίου 2015, οι προσφεύγουσες υπέβαλαν παρατηρήσεις επί της εκθέσεως ακροατηρίου.

30 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 12ης Μαρτίου 2015.

31 Οι προσφεύγουσες ζητούν από το Γενικό Δικαστήριο:

- να κρίνει τους προβαλλόμενους λόγους ακυρώσεως παραδεκτούς και βάσιμους,
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση,
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

32 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

- να απορρίψει την προσφυγή,
- να καταδικάσει τις προσφεύγουσες στα δικαστικά έξοδα.

- 33 Η παρεμβαίνουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να δεχθεί τα αιτήματα της Επιτροπής,
 - να υποχρεώσει τις προσφεύγουσες να φέρουν τα έξοδα της παρεμβάσεώς της.

Σκεπτικό

- 34 Επισημαίνεται, καταρχάς, ότι η προσφυγή είναι παραδεκτή, παρά το γεγονός ότι οι προσφεύγουσες δεν συγκαταλέγονται στους αποδέκτες της προσβαλλομένης αποφάσεως, πράγμα που, άλλωστε, η Επιτροπή δεν αμφισβητεί. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την πρώτη προσφεύγουσα, δεν αμφισβητείται ότι είναι αυτή που αποφάσισε τη χορήγηση μέρους των ενισχύσεων στη Χώρα των Βάσκων. Συνεπώς, η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία δεν επιτρέπει στην πρώτη προσφεύγουσα να ασκήσει κατά βούληση τις αρμοδιότητες που της έχουν ανατεθεί απευθείας κατά το ισπανικό δίκαιο, την επηρεάζει, από νομικής απόψεως, άμεσα και ατομικά (αποφάσεις της 8ης Μαρτίου 1988, *Exécutif régional wallon* και *Glaverbel* κατά Επιτροπής, 62/87 και 72/87, Συλλογή, EU:C:1988:132, σκέψεις 6 και 8, της 30ής Απριλίου 1998, *Vlaamse Gewest* κατά Επιτροπής, T-214/95, Συλλογή, EU:T:1998:77, σκέψη 29, και της 9ης Σεπτεμβρίου 2009, *Diputación Foral de Álava* κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-227/01 έως T-229/01, T-265/01, T-266/01 και T-270/01, Συλλογή, EU:T:2009:315, σκέψη 76). Όσον αφορά τη δεύτερη προσφεύγουσα, κατόπιν της διαπιστώσεως της ενεργητικής νομιμοποιήσεως της Χώρας των Βάσκων και δεδομένου ότι πρόκειται για την ίδια προσφυγή, παρέλκει η εξέταση της ενεργητικής νομιμοποιήσεώς της (βλ., συναφώς, απόφαση της 24ης Μαρτίου 1993, *CIRFS* κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-313/90, Συλλογή, EU:C:1993:111, σκέψη 31).
- 35 Προς στήριξη της προσφυγής τους οι προσφεύγουσες προβάλλουν τρεις λόγους ακυρώσεως. Ο πρώτος αφορά παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, κατά το μέτρο που η Επιτροπή εσφαλμένως διαπίστωσε την ύπαρξη κρατικής ενισχύσεως. Ο δεύτερος αφορά πλάνη περί το δίκαιο κατά την εξέταση της συμβατότητας του επίμαχου μέτρου με την εσωτερική αγορά. Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως, οι προσφεύγουσες προβάλλουν πλάνη περί το δίκαιο κατά το μέτρο που η Επιτροπή διαπίστωσε την ύπαρξη νέας ενισχύσεως.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ

- 36 Αυτός ο λόγος ακυρώσεως χωρίζεται σε δύο σκέλη. Οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι παρέβη το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ επειδή διαπίστωσε την ύπαρξη ενισχύσεως. Το πρώτο σκέλος αφορά τη μη ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος. Στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι δεν χορηγήθηκε στη δεύτερη προσφεύγουσα επιλεκτικό πλεονέκτημα.

Επί του πρώτου σκέλους, σχετικά με τη μη ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος

- 37 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, διότι διαπίστωσε την ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος υπέρ της δεύτερης προσφεύγουσας. Κατά τις προσφεύγουσες, δεν υφίσταται τέτοιο πλεονέκτημα, διότι δεν πληρούνται τα κριτήρια που έχει θέσει το Δικαστήριο με την απόφαση *Altmark Trans* και *Regierungspräsidium Magdeburg* (σκέψη 18 ανωτέρω, EU:C:2003:415).
- 38 Καταρχάς, υπενθυμίζεται ότι, για να χαρακτηριστεί ένα μέτρο ως ενίσχυση, υπό την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΕΚ, πρέπει να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που θέτει η διάταξη αυτή. Πρώτον, πρέπει να πρόκειται για κρατική παρέμβαση ή παρέμβαση μέσω κρατικών πόρων. Δεύτερον, η παρέμβαση αυτή πρέπει να μπορεί να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

Τρίτον, πρέπει να παρέχει πλεονέκτημα στον δικαιούχο. Τέταρτον, πρέπει να νοθεύει ή να απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό (βλ. απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2008, Ryanair κατά Επιτροπής, T-196/04, Συλλογή, EU:T:2008:585, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 39 Το υπό κρίση σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως αφορά, ειδικότερα, την τρίτη από τις προϋποθέσεις αυτές, κατά την οποία θεωρούνται κρατικές ενισχύσεις παρεμβάσεις οι οποίες, υπό οποιαδήποτε μορφή, είναι ικανές να ευνοούν άμεσα ή έμμεσα επιχειρήσεις ή που πρέπει να θεωρούνται οικονομικό πλεονέκτημα που η ωφελούμενη επιχείρηση δεν θα είχε υπό ομαλές συνθήκες αγοράς (βλ. απόφαση της 2ας Σεπτεμβρίου 2010, Επιτροπή κατά Deutsche Post, C-399/08 P, Συλλογή, EU:C:2010:481, σκέψη 40 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 40 Υπενθυμίζεται ότι, με την απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), το δικαστήριο επισήμανε ότι, στον βαθμό που μια κρατική παρέμβαση πρέπει να θεωρηθεί αντιστάθμισμα που αντιστοιχεί στην αντιπαροχή για τις παρεχόμενες εκ μέρους των δικαιούχων επιχειρήσεων υπηρεσίες προς εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, έτσι ώστε οι επιχειρήσεις αυτές να μην επωφελούνται στην πραγματικότητα από ένα οικονομικό πλεονέκτημα και να περιέρχονται έτσι, λόγω της ως άνω παρεμβάσεως, σε ευνοϊκότερη θέση ως προς τον ανταγωνισμό σε σχέση με τις επιχειρήσεις που τις ανταγωνίζονται, η παρέμβαση αυτή δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ. Εντούτοις, για να μην χαρακτηριστεί ένα τέτοιο αντιστάθμισμα ως κρατική ενίσχυση σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, πρέπει να πληρούνται τέσσερα κριτήρια σωρευτικώς (απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω, EU:C:2003:415, σκέψεις 87 και 88).
- 41 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 114 έως 128 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά την Επιτροπή, δεν πληρούνταν εν προκειμένω το πρώτο και το τέταρτο κριτήριο της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415).
- Επί του πρώτου κριτηρίου της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), σχετικά με την εκτέλεση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας
- 42 Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό, στη δικαιούχο της ενισχύσεως επιχείρηση πρέπει να έχει πράγματι ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρεώσεως παροχής δημόσιας υπηρεσίας, η υποχρέωση αυτή δε πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένη (απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω, EU:C:2003:415, σκέψη 89).
- 43 Επισημαίνεται ότι η Επιτροπή εκτίμησε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 119 έως 126 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν πληρούται το πρώτο κριτήριο της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415).
- 44 Κατά την αιτιολογική σκέψη 119 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η λειτουργία επίγειου δικτύου δεν ορίζεται στην ισπανική νομοθεσία ως δημόσια υπηρεσία. Κατά τον Ley 11/1998, General de Telecomunicaciones (γενικός νόμος 11/1998 περί τηλεπικοινωνιών), της 24ης Απριλίου 1998 (BOE αριθ. 99, της 25 Απριλίου 1998, σ. 13909, στο εξής: νόμος 11/1998), οι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, περιλαμβανομένης της λειτουργίας δικτύων ραδιοτηλεόρασης, αποτελούν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (στο εξής: ΥΓΟΣ), πλην όμως δεν περιλαμβάνονται στις δημόσιες υπηρεσίες, στις οποίες κατατάσσονται ελάχιστες μόνον υπηρεσίες, όπως εκείνες που σχετίζονται με την εθνική άμυνα και την πολιτική προστασία, καθώς και τη λειτουργία του τηλεφωνικού δικτύου. Ο ορισμός αυτός διατηρήθηκε στον Ley 32/2003, General de Telecomunicaciones (γενικός νόμος 32/2003 περί τηλεπικοινωνιών), της 3ης Νοεμβρίου 2003 (BOE αριθ. 264, της 4ης Νοεμβρίου 2003, σ. 38890, στο εξής: νόμος 32/2003). Οι υπηρεσίες εκπομπής για τη ραδιοτηλεοπτική μετάδοση, δηλαδή τη μεταφορά σημάτων μέσω τηλεπικοινωνιακών δικτύων, θεωρούνται τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες και, ως εκ τούτου, είναι ΥΓΟΣ, αλλά δεν αποτελούν δημόσια υπηρεσία.

- 45 Κατά την αιτιολογική σκέψη 120 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε κάθε περίπτωση, οι διατάξεις της ισπανικής νομοθεσίας χαρακτηρίζονται από τεχνολογική ουδετερότητα. Με τον προαναφερθέντα νόμο, ορίζονται ως τηλεπικοινωνίες η λειτουργία των δικτύων και η παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και οι συναφείς πόροι. Τηλεπικοινωνίες είναι η μετάδοση σημάτων μέσω οποιουδήποτε δικτύου μεταδόσεως και όχι μόνο μέσω του επίγειου δικτύου. Επιπροσθέτως, με τον εν λόγω νόμο διευκρινίζεται ότι ένας από τους σκοπούς του είναι να καταστεί η ρύθμιση, στο μέτρο του δυνατού, ουδέτερη από τεχνολογικής απόψεως.
- 46 Κατά την αιτιολογική σκέψη 121 της προσβαλλομένης αποφάσεως, μολονότι, σύμφωνα με τον ισχύοντα κανόνα, ο οποίος ήταν εφαρμοστέος κατά τον χρόνο μεταφοράς των κονδυλίων, η δημόσια ραδιοτηλεοπτική μετάδοση ορίζεται ως δημόσια υπηρεσία, εντούτοις ο ορισμός αυτός δεν είναι δυνατόν να επεκταθεί και στη λειτουργία συγκεκριμένης πλατφόρμας υποστήριξης. Επιπροσθέτως, όταν υπάρχουν πολλές πλατφόρμες μεταδόσεως, δεν μπορεί να θεωρηθεί μία από αυτές συγκεκριμένα ως «ουσιώδης» για τη μετάδοση του ραδιοτηλεοπτικού σήματος. Κατά την Επιτροπή, θα συνιστούσε, συνεπώς, πρόδηλο σφάλμα εάν η ισπανική νομοθεσία όριζε ότι η χρήση συγκεκριμένης πλατφόρμας μεταδόσεως ραδιοτηλεοπτικού σήματος αποτελεί δημόσια υπηρεσία.
- 47 Επιπλέον, η Επιτροπή απέρριψε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 123 και 124 της προσβαλλομένης αποφάσεως, την επιχειρηματολογία κατά την οποία η λειτουργία των επίγειων δικτύων είχε οριστεί ως δημόσια υπηρεσία στις διοργανικές συμβάσεις οι οποίες είχαν συναφθεί μεταξύ της βασκιικής κυβερνήσεως, της ενώσεως των βασκιικών οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των τριών βασκιικών επαρχιακών κυβερνήσεων.
- 48 Με την αιτιολογική σκέψη 172 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε, επικαλούμενη τις αιτιολογικές σκέψεις 119 έως 122 της αποφάσεως αυτής, ότι ούτε το Βασίλειο της Ισπανίας ούτε οι βασκιικές αρχές είχαν ορίσει ρητώς τη λειτουργία επίγειας πλατφόρμας ως δημόσια υπηρεσία.
- 49 Επισημαίνεται ότι, όσον αφορά την έννοια της δημόσιας υπηρεσίας σύμφωνα με την απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), οι διάδικοι δεν αμφισβητούν ότι πρόκειται για έννοια αντίστοιχη της ΥΓΟΣ, κατά το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 12ης Φεβρουαρίου 2008, BUPA κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-289/03, Συλλογή, EU:T:2008:29, σκέψη 162, και της 16ης Ιουλίου 2014, Zweckverband Tierkörperbeseitigung κατά Επιτροπής, T-309/12, EU:T:2014:676, σκέψη 132).
- 50 Κατά πάγια νομολογία, τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τον καθορισμό του τι θεωρούν ΥΓΟΣ. Επομένως, ο ορισμός των εν λόγω υπηρεσιών από ένα κράτος μέλος μπορεί να αμφισβητηθεί από την Επιτροπή μόνο σε περίπτωση προδήλου σφάλματος (βλ. αποφάσεις της 15ης Ιουνίου 2005, Olsen κατά Επιτροπής, T-17/02, EU:T:2005:218, σκέψη 216, της 22ας Οκτωβρίου 2008, TV2/Danmark κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-309/04, T-317/04, T-329/04 και T-336/04, EU:T:2008:457, σκέψη 101, και της 6ης Οκτωβρίου 2009, FAB κατά Επιτροπής, T-8/06, EU:T:2009:386, σκέψη 63). Συγκεκριμένα, ελλείψει συναφούς εναρμονισμένης κανονιστικής ρυθμίσεως της Ένωσης, η Επιτροπή δεν είναι αρμόδια να αποφαινεται επί του εύρους της αποστολής δημόσιας υπηρεσίας την οποία έχει αναλάβει δημόσια επιχείρηση εκμεταλλεύσεως, ήτοι επί του ύψους των δαπανών που συνδέονται με την υπηρεσία αυτή, ούτε επί της σκοπιμότητας των σχετικών πολιτικών επιλογών των εθνικών αρχών ή επί της οικονομικής αποδοτικότητας της επιχειρήσεως (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 27ης Φεβρουαρίου 1997, FFSA κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-106/95, EU:T:1997:23, σκέψη 108, και της 1ης Ιουλίου 2010, M6 κατά Επιτροπής, T-568/08 και T-573/08, EU:T:2010:272, σκέψη 139 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Από το άρθρο 1, πρώτη περίπτωση, του πρωτοκόλλου αριθ. 26 που συμπληρώνει τις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ προκύπτει ότι οι κοινές αξίες της Ένωσης για τις ΥΓΟΣ, κατά την έννοια του άρθρου 14 ΣΛΕΕ, περιλαμβάνουν ιδίως τον ουσιώδη ρόλο και την ευρεία διακριτική ευχέρεια των εθνικών, περιφερειακών και τοπικών αρχών όταν παρέχουν, αναθέτουν και οργανώνουν ΥΓΟΣ όσο το δυνατόν εγγύτερα στις ανάγκες των χρηστών.

- 51 Πάντως, η εξουσία του κράτους μέλους να καθορίζει τις ΥΓΟΣ δεν είναι απεριόριστη και δεν μπορεί να ασκείται αυθαίρετα με αποκλειστικό σκοπό να αποφευχθεί η εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού σε συγκεκριμένο τομέα (απόφαση BUPA κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49 ανωτέρω, EU:T:2008:29, σκέψη 168). Για να χαρακτηριστεί ως ΥΓΟΣ, η επίμαχη υπηρεσία πρέπει να άπτεται του γενικού οικονομικού συμφέροντος, το οποίο εμφανίζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα σε σχέση με το αυτό που υπηρετείται από άλλες δραστηριότητες της οικονομικής ζωής (αποφάσεις της 10ης Δεκεμβρίου 1991, *Merci convenzionali porto di Genova*, C-179/90, Συλλογή, EU:C:1991:464, σκέψη 27, και της 17ης Ιουλίου 1997, *GT-Link*, C-242/95, Συλλογή, EU:C:1997:376, σκέψη 53).
- 52 Το εύρος του εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου ελέγχου των εκτιμήσεων της Επιτροπής προσδιορίζεται λαμβανομένου, αναγκαστικά, υπόψη του ότι ο καθορισμός μιας υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ από το κράτος μέλος μπορεί να αμφισβητηθεί από την Επιτροπή μόνο σε περίπτωση πρόδηλης πλάνης. Πάντως, με τον έλεγχο αυτό πρέπει να διασφαλίζεται η τήρηση ορισμένων ελαχίστων κριτηρίων τα οποία αφορούν, μεταξύ άλλων, την ανάθεση αποστολής παροχής υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος στον εκάστοτε επιχειρηματία με πράξη δημόσιας εξουσίας, και τον καθολικό και υποχρεωτικό χαρακτήρα της αποστολής αυτής (βλ. απόφαση της 7ης Νοεμβρίου 2012, *CBI κατά Επιτροπής*, T-137/10, Συλλογή, EU:T:2012:584, σκέψεις 100 και 101 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εξάλλου, κατά το άρθρο 4 της αποφάσεως 2005/842/ΕΚ της Επιτροπής, της 28ης Νοεμβρίου 2005, για την εφαρμογή του άρθρου [106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ] στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (EE L 312, σ. 67), η ευθύνη για τη διαχείριση της ΥΓΟΣ πρέπει να ανατίθεται στην οικεία επιχείρηση με μία ή περισσότερες επίσημες πράξεις, η μορφή των οποίων προσδιορίζεται από το κάθε κράτος μέλος και με τις οποίες πρέπει να καθορίζεται ιδίως η φύση και η διάρκεια των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας και οι σχετικές με την εκτέλεση των υποχρεώσεων αυτών επιχειρήσεις και γεωγραφική περιοχή. Η παράγραφος 12 του κοινοτικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (EE 2005, C 297, σ. 4) περιέχει τις ίδιες απαιτήσεις.
- 53 Πρώτον, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι το πρώτο κριτήριο της αποφάσεως *Altmark Trans* και *Regierungspräsidium Magdeburg*, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), πληρούνταν, διότι, κατ' αυτές, η λειτουργία των δικτύων ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μεταδόσεως είχε οριστεί ως ΥΓΟΣ σε εθνικό επίπεδο σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία και στο επίπεδο της αυτόνομης κοινότητας με τις διοργανικές συμβάσεις που είχαν συναφθεί στη Χώρα των Βάσκων, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από την αιτιολογική σκέψη 119 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι προσφεύγουσες διευκρίνισαν ότι ο νόμος 32/2003 αποτελεί το πλαίσιο εξουσιοδότησεως το οποίο παρέχει στις ισπανικές αρχές την ευχέρεια να ορίζουν μία ΥΓΟΣ. Δεν αμφισβητείται ότι, εν προκειμένω, συντρέχουν τα τυπικά χαρακτηριστικά που απαιτούνται για τον ορισμό μίας ΥΓΟΣ, και ιδίως η ύπαρξη δυσλειτουργίας στην αγορά. Κατά τις προσφεύγουσες, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι δεν πληρούται το πρώτο κριτήριο της αποφάσεως *Altmark Trans* και *Regierungspräsidium Magdeburg*, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), στηριζόμενη σε εσφαλμένη ερμηνεία της έννοιας της δημόσιας υπηρεσίας και της ΥΓΟΣ κατά το ισπανικό δίκαιο και το δίκαιο της Ένωσης.
- 54 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν αποδεικνύει ότι ήταν εσφαλμένη η εκτίμηση της Επιτροπής ότι, ελλείψει ρητού χαρακτηρισμού της λειτουργίας επιγείου δικτύου ως δημόσιας υπηρεσίας, δεν πληρούται το πρώτο κριτήριο της αποφάσεως *Altmark Trans* και *Regierungspräsidium Magdeburg*, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415).
- 55 Συγκεκριμένα, πρώτον, η λειτουργία δικτύου της TNT στην περιοχή II δεν έχει οριστεί από το Βασίλειο της Ισπανίας σε εθνικό επίπεδο ως ΥΓΟΣ κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης.
- 56 Βεβαίως, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 119 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η λειτουργία των δικτύων ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μεταδόσεως χαρακτηρίζεται από το ισπανικό κράτος ως υπηρεσία γενικού συμφέροντος, σύμφωνα με το άρθρο 2 των νόμων 11/1998 και 32/2003,

το κείμενο των οποίων προσκόμισε η Επιτροπή στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας που είχε διατάξει το Γενικό Δικαστήριο (βλ. σκέψη 28 ανωτέρω), σε συνδυασμό με το άρθρο 1 των νόμων αυτών.

- 57 Ωστόσο, από το άρθρο 2 των νόμων 11/1998 και 32/2003 προκύπτει ότι ο χαρακτηρισμός αυτός αφορά όλες τις υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, περιλαμβανομένων των δικτύων ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μεταδόσεως. Ωστόσο, το γεγονός ότι μια υπηρεσία χαρακτηρίζεται στο εθνικό δίκαιο ως υπηρεσία γενικού συμφέροντος δεν σημαίνει ότι κάθε επιχείρηση που παρέχει την εν λόγω υπηρεσία έχει επιφορτιστεί με την εκτέλεση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, όπως αυτές έχουν με σαφήνεια καθοριστεί με την απόφαση *Altmark Trans* και *Regierungspräsidium Magdeburg*, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415). Σε αντίθετη περίπτωση, όλες οι υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών στην Ισπανία θα είχαν τον χαρακτήρα ΥΓΟΣ, κατά την έννοια της αποφάσεως αυτής του Δικαστηρίου, πράγμα που δεν προκύπτει από κανέναν από τους προαναφερθέντες νόμους. Συναφώς, διαπιστώνεται επίσης ότι το άρθρο 2, παράγραφος 1, του νόμου 32/2003 ορίζει ρητώς ότι οι υπηρεσίες γενικού συμφέροντος κατά την έννοια του νόμου αυτού πρέπει να παρέχονται υπό καθεστώς ελεύθερου ανταγωνισμού. Πάντως, ο χαρακτηρισμός μιας υπηρεσίας ως ΥΓΟΣ κατά την έννοια της αποφάσεως *Altmark Trans* και *Regierungspräsidium Magdeburg*, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), επιτάσσει η ευθύνη της διαχειρίσεώς της να ανατίθεται σε ορισμένες επιχειρήσεις.
- 58 Διαπιστώνεται, ακόμη, ότι η Επιτροπή δεν υπέπεσε σε σφάλμα, εξετάζοντας, με τις αιτιολογικές σκέψεις 119 έως 125 της προσβαλλομένης αποφάσεως, εάν πληρούται το πρώτο κριτήριο της αποφάσεως *Altmark Trans* και *Regierungspräsidium Magdeburg*, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), όσον αφορά τη λειτουργία των επίγειων δικτύων και όχι όσον αφορά τη λειτουργία των δικτύων ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μεταδόσεως, όπως υποστηρίζει το Βασίλειο της Ισπανίας. Συναφώς, από την αιτιολογική σκέψη 120 της εν λόγω αποφάσεως προκύπτει ότι οι διατάξεις του νόμου 32/2003 χαρακτηρίζονται από τεχνολογική ουδετερότητα και ότι τηλεπικοινωνία αποτελεί η μετάδοση σημάτων μέσω κάθε δικτύου μεταδόσεως και όχι μόνο μέσω επίγειου δικτύου, πράγμα που το Βασίλειο της Ισπανίας δεν αμφισβητεί. Υπό το πρίσμα των διευκρινίσεων αυτών της ισπανικής νομοθεσίας, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως εσφαλμένη η διαπίστωση στην οποία κατέληξε η Επιτροπή, με τις αιτιολογικές σκέψεις 119 και 122 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι η λειτουργία επίγειου δικτύου δεν χαρακτηρίζεται, στην εν λόγω νομοθεσία, ως δημόσια υπηρεσία κατά την έννοια της αποφάσεως *Altmark Trans* και *Regierungspräsidium Magdeburg*, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415).
- 59 Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, ο περιορισμός της υπηρεσίας λειτουργίας δικτύων ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μεταδόσεως σε μια συγκεκριμένη πλατφόρμα δεν αποτελεί απλώς συγκεκριμένη μορφή της εν λόγω υπηρεσίας. Ειδικότερα, βάσει της τεχνολογικής ουδετερότητας, ο περιορισμός αυτός δεν ήταν αναγκαίος σύμφωνα με τον νόμο 32/2003, αντιθέτως μάλιστα θα ερχόταν σε ευθεία αντίθεση με τις διατάξεις του.
- 60 Κατά το μέτρο που οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η εξουσία εκτιμήσεως των ισπανικών αρχών όσον αφορά τον καθορισμό του μέσου παροχής μίας ΥΓΟΣ επιβεβαιώνεται από τα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94, σ. 1), αρκεί η επισήμανση ότι η λόγω οδηγία εφαρμόζεται, δύναμη του άρθρου 1, παράγραφος 2, αυτής, στην ανάθεση συμβάσεων έργων ή υπηρεσιών σε οικονομικούς φορείς και ότι τούτο δεν αναιρείται από το γεγονός ότι στα άρθρα 2 και 3 της οδηγίας αυτής τονίζεται η σημασία των αρχών της ελεύθερης διοικήσεως από τις δημόσιες αρχές, της απαγορεύσεως των διακρίσεων και της διαφάνειας.
- 61 Όσον αφορά την ενδεχόμενη εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της περιπτώσεως κατά την οποία το Δημόσιο ενεργεί ασκώντας δημόσια εξουσία και της περιπτώσεως κατά την οποία ασκεί οικονομικές δραστηριότητες βιομηχανικού ή εμπορικού χαρακτήρα, οι οποίες συνίστανται στη διάθεση αγαθών ή στην παροχή υπηρεσιών στην αγορά. Συναφώς, δεν έχει σημασία εάν το Δημόσιο ενεργεί απευθείας, διά οργάνου ανήκοντος στη δημόσια διοίκηση, ή μέσω φορέα στον οποίο έχει χορηγήσει ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα (βλ. αποφάσεις

Diego Cali & Figli, σκέψη 40 ανωτέρω, EU:C:1997:160, σκέψεις 16 και 17 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 12ης Ιουλίου 2012, Compass-Datenbank, C-138/11, EU:C:2012:449, σκέψη 35 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Η ύπαρξη ή η απουσία νομικής προσωπικότητας χωριστής από εκείνη του κράτους, απονεμηθείσας από το εθνικό δίκαιο σε όργανο που ασκεί οικονομικές δραστηριότητες, δεν ασκεί επιρροή όσον αφορά την ύπαρξη οικονομικών σχέσεων μεταξύ του κράτους και του οργάνου αυτού και, ως εκ τούτου, τη δυνατότητα του εν λόγω οργάνου να λάβει κρατική ενίσχυση υπό την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ (βλ. απόφαση της 24ης Μαρτίου 2011, Freistaat Sachsen και Land Sachsen-Anhalt κατά Επιτροπής, T-443/08 και T-455/08, Συλλογή, EU:T:2011:117, σκέψη 129 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 62 Δεύτερον, η λειτουργία δικτύου της TNT δεν έχει χαρακτηριστεί ως ΥΓΟΣ, κατά την έννοια του δικαίου της Ένωσης, ούτε σε επίπεδο αυτόνομης κοινότητας, με τις διοργανικές συμβάσεις που έχουν συναφθεί στη Χώρα των Βάσκων.
- 63 Συναφώς, τονίζεται ότι, στις διοργανικές συμβάσεις, οι βασικές αρχές έχουν, βεβαίως, αναγνωρίσει ότι οι αξίες της καθολικής προσβάσεως στην πληροφορία και στην πολυφωνική ενημέρωση επιτάσσουν την καθολικότητα της προσβάσεως σε ευκρινή τηλεοπτική υπηρεσία, και έχουν εκτιμήσει, υπενθυμίζοντας την ανάγκη προσβάσεως των βασικών πολιτών στο σύνολο της υπηρεσίας TNT, ότι, υπό τις περιστάσεις αυτές, αναλαμβάνουν την επέκταση της καλύψεως των κρατικών πολλαπλών υπό τους αναφερόμενους όρους. Ωστόσο, όπως επισήμανε η Επιτροπή με την αιτιολογική σκέψη 124 της προσβαλλομένης αποφάσεως, δεν προκύπτει από καμία διάταξη των εν λόγω διοργανικών συμβάσεων ότι η λειτουργία του επίγειου δικτύου θεωρείται δημόσια υπηρεσία. Επιπλέον, οι προσφεύγουσες τονίζουν κατηγορηματικώς ότι η πρώτη προσφεύγουσα ουδέποτε προέβαλε ότι αποτελεί ΥΓΟΣ η παροχή της υπηρεσίας ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μεταδόσεως μέσω της επίγειας πλατφόρμας και όχι η παροχή της υπηρεσίας αυτής μέσω άλλης πλατφόρμας.
- 64 Υπενθυμίζεται, ακόμη, ότι ο νόμος 32/2003, ο οποίος, κατά τις προσφεύγουσες, αποτελούσε το πλαίσιο εξουσιοδοτήσεως που επέτρεπε στις ισπανικές αρχές να ορίζουν μία ΥΓΟΣ, χαρακτηριζόταν από την τήρηση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας (βλ. σκέψη 58 ανωτέρω). Τούτου δοθέντος δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι βασικές αρχές ορίσανε, με τις εν λόγω συμβάσεις, τη λειτουργία του δικτύου της TNT ως ΥΓΟΣ, αποκλείοντας τη χρήση κάθε άλλης τεχνολογίας μεταδόσεως του τηλεοπτικού σήματος στην περιοχή II.
- 65 Δεύτερον, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή κακώς διαχώρισε την υπηρεσία της ραδιοτηλεόρασης από τη λειτουργία των αντίστοιχων δικτύων. Κατά τις προσφεύγουσες, εφόσον δεν αμφισβητείται ότι η υπηρεσία της ραδιοτηλεόρασης αποτελεί δημόσια υπηρεσία, η διασφάλιση της λειτουργίας και η χρηματοδότηση του δικτύου που καθιστά δυνατή την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας είναι εξίσου ουσιώδους σημασίας και αποσκοπεί στην εξυπηρέτηση του γενικού συμφέροντος. Επικαλούνται, συναφώς, τον Ley 31/1987 de Ordenación de las Telecomunicaciones (νόμος 31/1987 περί οργανώσεως των τηλεπικοινωνιών) της 18ης Δεκεμβρίου 1987 (BOE αριθ. 303, της 19ης Δεκεμβρίου 1987, σ. 37409, στο εξής: νόμος 31/1987), κατά τον οποίον οι υπηρεσίες ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μεταδόσεως μέσω επίγειων κυμάτων αποτελούν δημόσιες υπηρεσίες.
- 66 Συναφώς, τονίζεται ότι η μετάδοση αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την υπηρεσία της ραδιοτηλεόρασης. Συγκεκριμένα, μολοντί, κατά τη νομολογία, η τεχνική της μεταδόσεως δεν αποτελεί καθοριστικό στοιχείο για την εκτίμηση της έννοιας της ραδιοτηλεόρασης (αποφάσεις της 2ας Ιουνίου 2005, Mediakabel, C-89/04, Συλλογή, EU:C:2005:348, σκέψη 33, και της 22ας Δεκεμβρίου 2008, Kabel Deutschland Vertrieb und Service, C-336/07, Συλλογή, EU:C:2008:765, σκέψη 64), υπάρχει, εντούτοις, σχέση εξαρτήσεως μεταξύ των δύο αυτών υπηρεσιών.
- 67 Ωστόσο, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η υπηρεσία της ραδιοτηλεόρασης πρέπει να διακρίνεται από αυτήν της λειτουργίας των δικτύων μεταδόσεως. Συγκεκριμένα, πρόκειται για δύο διακριτές υπηρεσίες, τις οποίες παρέχουν διαφορετικές επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται σε διαφορετικές αγορές. Η μεν υπηρεσία της ραδιοτηλεόρασης παρέχεται από τις αντίστοιχες

ραδιοτηλεοπτικές επιχειρήσεις, ήτοι τα τηλεοπτικά κανάλια, η δε λειτουργία των δικτύων μεταδόσεως διασφαλίζεται από επιχειρήσεις διαχειρίσεως πλατφόρμας εκπομπής σήματος, και συγκεκριμένα της επίγειας, της δορυφορικής και της καλωδιακής πλατφόρμας, ή μέσω διαδικτυακής προσβάσεως υψηλής ταχύτητας.

- 68 Όπως υποστηρίζει η παρεμβαίνουσα, η διάκριση αυτή ισχύει και στον τομέα των τηλεπικοινωνιών. Από την αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία-πλαίσιο) (ΕΕ L 108, σ. 33), είναι απαραίτητο να διαχωριστεί η ρύθμιση της μετάδοσης από τη ρύθμιση του περιεχομένου.
- 69 Οι προσφεύγουσες επικαλούνται επίσης το γεγονός ότι στο πρωτόκολλο αριθ. 29, για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη, το οποίο συμπληρώνει τις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ, τονίζεται η εξουσία των κρατών μελών όσον αφορά τη δημόσια υπηρεσία της ραδιοτηλεόρασης, όπως αυτή ανατίθεται, καθορίζεται και οργανώνεται από κάθε κράτος μέλος. Συναφώς, διαπιστώνεται ότι το πρωτόκολλο αυτό ισχύει στον τομέα της ραδιοτηλεόρασης (απόφαση της 10ης Ιουλίου 2012, ΤF1 κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-520/09, ΕU:T:2012:352, σκέψη 94) και εφαρμόζεται, ειδικότερα, στη χρηματοδότηση της δημόσιας υπηρεσίας της ραδιοτηλεόρασης προς τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς, ήτοι, εν προκειμένω, στις τηλεοπτικές επιχειρήσεις. Αντιθέτως, το πρωτόκολλο δεν αφορά τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεως λειτουργίας πλατφορμών εκπομπής σήματος.
- 70 Εξάλλου, στο πρωτόκολλο αριθ. 29, για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη, το οποίο συμπληρώνει τις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ, τα κράτη μέλη, δηλώνοντας ότι το σύστημα της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τις δημοκρατικές, κοινωνικές και πολιτιστικές ανάγκες κάθε κοινωνίας, καθώς και με την ανάγκη να διασφαλίζεται η πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης, αναφέρονται ευθέως στα συστήματα της δημόσιας ραδιοτηλεόρασης που είχαν συσταθεί από αυτά και επιφορτιστεί με τη μετάδοση τηλεοπτικών προγραμμάτων γενικού περιεχομένου (απόφαση της 26ης Ιουνίου 2008, SIC κατά Επιτροπής, T-442/03, Συλλογή, ΕU:T:2008:228, σκέψη 198). Ωστόσο, εν προκειμένω, δεδομένου ότι με το βασιλικό διάταγμα 944/2005 υποχρεώθηκαν οι εθνικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς να καλύπτουν το 96 % του πληθυσμού στην περίπτωση του δημόσιου τομέα και το 98 % στην περίπτωση του ιδιωτικού τομέα (βλ. σκέψη 2 ανωτέρω) και ότι η εν λόγω υποχρέωση καλύψεως διασφάλιζε την πρόσβαση σε δημόσια κανάλια για το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού στην περιοχή ΙΙ, ενώ η επίγεια ψηφιακή μετάδοση είχε αποκλειστεί για την περιοχή ΙΙΙ λόγω της μορφολογίας του εδάφους (βλ. σκέψη 3 ανωτέρω), το επίμαχο μέτρο αποσκοπούσε, κατ' ουσίαν, στη χρηματοδότηση της επεκτάσεως του πληθυσμού από ιδιωτικούς τηλεοπτικούς φορείς. Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι οι σκοποί του προαναφερθέντος πρωτοκόλλου, το οποίο αποσκοπούσε στην εξυπηρέτηση των δημοκρατικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών κάθε κοινωνίας, καθώς και στη διασφάλιση της πολυφωνίας στα μέσα ενημέρωσης, δεν έχουν καμία σχέση με την επιλογή της τεχνολογίας της μετάδοσης.
- 71 Όσον αφορά τη σχετική με τον νόμο 31/1987 αιτιολογία, επισημαίνεται ότι αυτή είναι απορριπτέα. Συγκεκριμένα, αφενός, ο νόμος αυτός δεν προσκομίστηκε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Υπενθυμίζεται, πάντως, ότι, στο πλαίσιο εκδόσεως αποφάσεως στον τομέα των ενισχύσεων, η διαπίστωση της εθνικής νομοθεσίας αποτελεί πραγματικό ζήτημα (βλ., συναφώς, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, Α2Α κατά Επιτροπής, C-318/09 Ρ, ΕU:C:2011:856, σκέψη 125 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Το εάν και κατά πόσον ένας κανόνας της εθνικής νομοθεσίας εφαρμόζεται ή όχι σε μια συγκεκριμένη περίπτωση αποτελεί μέρος της εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών από τον δικαστή και υπόκειται στους κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή των αποδείξεων και το βάρος αποδείξεως (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2012, Γαλλία κατά Επιτροπής, T-154/10, Συλλογή, ΕU:T:2012:452, σκέψη 65). Αφετέρου, το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι, βάσει του εν λόγω νόμου, η ραδιοφωνική και τηλεοπτική μετάδοση αποτελούν δημόσιες υπηρεσίες δεν μπορεί, εν πάση περιπτώσει, να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι ο νόμος αυτός ορίζει ως δημόσιες υπηρεσίες και άλλες υπηρεσίες, πέραν της ραδιοτηλεόρασης.

- 72 Εξάλλου, διαπιστώνεται ότι οι προσφεύγουσες ουδέποτε προσδιόρισαν ούτε, βέβαια, απέδειξαν ποιες υποχρεώσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας είχαν ανατεθεί στις επιχειρήσεις λειτουργίας δικτύου TNT, είτε βάσει της ισπανικής νομοθεσίας είτε βάσει συμβάσεων λειτουργίας.
- 73 Τρίτον, στον βαθμό που οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η Επιτροπή ενήργησε κατά τρόπο αντιφατικό, επειδή είχε εκτιμήσει ότι η ανάπτυξη δικτύου υψηλής ταχύτητας μπορεί να θεωρηθεί ΥΓΟΣ, η επιχειρηματολογία τους δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Συγκεκριμένα, πρέπει να εξεταστεί για κάθε υπηρεσία χωριστά εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις του πρώτου κριτηρίου της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), δηλαδή εάν στη δικαιούχο επιχείρηση έχει πράγματι ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας και εάν οι υποχρεώσεις αυτές έχουν οριστεί με σαφήνεια. Υπενθυμίζεται ότι η έννοια της κρατικής ενισχύσεως είναι αντικειμενική έννοια η οποία εξαρτάται μόνον από το εάν ένα κρατικό μέτρο απονέμει πλεονέκτημα σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις. Επομένως, η πρακτική λήψεως αποφάσεων της Επιτροπής στον τομέα αυτό, ως προς την οποία διαφωνούν, κατά τα λοιπά, οι διάδικοι, δεν μπορεί να έχει καθοριστική σημασία (βλ. απόφαση της 4ης Μαρτίου 2009, Associazione italiana del risparmio gestito και Fineco Asset Management κατά Επιτροπής, T-445/05, Συλλογή, EU:T:2009:50, σκέψη 145 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Τονίζεται, ακόμη, ότι η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας έχει επίσης αποφασιστική σημασία στο πλαίσιο του ορισμού της υπηρεσίας κατασκευής και λειτουργίας ηλεκτρονικού δικτύου τηλεπικοινωνιών υψηλής ταχύτητας ως ΥΓΟΣ (απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2013, Πιαδ κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-325/10, EU:T:2013:472, σκέψεις 142 έως 145).
- 74 Όσον αφορά, συναφώς, το επιχείρημα των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή ενήργησε κατά τρόπον αντιφατικό, δεχόμενη ως αποκλειστική επιλογή για την παροχή της υπηρεσίας της ραδιοτηλεόρασης στην περιοχή III τη δορυφορική τεχνολογία, αρκεί η διαπίστωση ότι η παροχή της υπηρεσίας αυτής στη συγκεκριμένη περιοχή δεν αποτελεί μέρος της υπό κρίση υποθέσεως αυτής και ότι η περιοχή αυτή συγκαταλέγεται σε εκείνες που, λόγω της μορφολογίας του εδάφους, η επίγεια λήψη δεν είναι δυνατή ή παρουσιάζει υπέρμετρες δυσχέρειες. Εξάλλου, η αποδοχή, εκ μέρους της Επιτροπής, συγκεκριμένης τεχνολογικής επιλογής για μια περιοχή δεν μπορεί να δικαιολογήσει την επιλογή άλλης τεχνολογίας σε άλλη περιοχή.
- 75 Περαιτέρω, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή επιχείρησε εσφαλμένως να δικαιολογήσει τη θέση της, επικαλούμενη την υπόθεση που είχε ως αντικείμενο την κρατική ενίσχυση που είχε εφαρμόσει η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας για την εισαγωγή της TNT (DVB-T) στην περιοχή Βερολίνου-Βρανδεμβούργου (Γερμανία), επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2009, Γερμανία κατά Επιτροπής (T-21/06, EU:T:2009:387), και την απόφαση της 15ης Σεπτεμβρίου 2011, Γερμανία κατά Επιτροπής (C-544/09 P, EU:C:2011:584). Συναφώς, τονίζεται ότι, με τις αποφάσεις αυτές, ο δικαστής της Ένωσης δεν εξέτασε εάν η υπηρεσία λειτουργίας επίγειου δικτύου είχε εγκύρως οριστεί ως ΥΓΟΣ, όπως επιτάσσει το πρώτο κριτήριο της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415). Ο δικαστής εξέτασε κυρίως εάν η συγκεκριμένη ενίσχυση ήταν συμβατή με την εσωτερική αγορά, βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ. Αυτό είναι, επίσης, το πλαίσιο της αναφοράς της Επιτροπής στην εν λόγω ενίσχυση, όπως προκύπτει, μεταξύ άλλων, από την υποσημείωση 77 της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 76 Τέταρτον, όσον αφορά τη διαπίστωση την οποία η Επιτροπή επικουρικώς παραθέτει στην αιτιολογική σκέψη 121 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σύμφωνα με την οποία θα συνιστούσε πρόδηλο σφάλμα των ισπανικών αρχών ο ορισμός, ως δημόσιας υπηρεσίας, της λειτουργίας της συγκεκριμένης πλατφόρμας υποστήριξης, εν προκειμένω της επίγειας, οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να εκτιμήσει απλώς ότι αυτές έχουν υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη, επειδή επέλεξαν συγκεκριμένη τεχνολογία. Κατά τις προσφεύγουσες, η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας δεν έχει απόλυτη ισχύ. Υποστηρίζουν, επικαλούμενες δύο μελέτες, ότι η Επιτροπή έπρεπε να εξετάσει εάν ήταν προδήλως εσφαλμένη η ανάλυση των ισπανικών αρχών σχετικά με την επιλογή της προς χρήση τεχνολογίας.

- 77 Είναι αληθές ότι από την εν γένει οικονομία της Συνθήκης προκύπτει ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 108 ΣΛΕΕ διαδικασία δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να καταλήξει σε αποτέλεσμα αντίθετο προς τις ειδικές διατάξεις της Συνθήκης (βλ. αποφάσεις της 15ης Απριλίου 2008, Nuova Agricast, C-390/06, Συλλογή, EU:C:2008:224, σκέψη 50 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 16ης Οκτωβρίου 2013, TF1 κατά Επιτροπής, T-275/11, EU:T:2013:535, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να κάνουν χρήση του περιθωρίου εκτιμήσεως που διαθέτουν κατά τον καθορισμό των ΥΓΟΣ κατά τρόπο που να οδηγεί σε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, η οποία διασφαλίζεται ειδικότερα, όσον αφορά την υπηρεσία λειτουργίας δικτύων, από την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Επομένως, όταν, όπως εν προκειμένω, υφίστανται πλείονες πλατφόρμες μετάδοσεως, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι μία από αυτές έχει ουσιώδη σημασία για τη μετάδοση των ραδιοηλεκτρονικών σημάτων, χωρίς να τηρηθεί η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας. Επομένως, κατά τον καθορισμό της υπηρεσίας λειτουργίας δικτύου TNT ως ΥΓΟΣ, οι ισπανικές αρχές δεν έπρεπε να θέσουν τις λοιπές πλατφόρμες σε δυσμενέστερη θέση. Ένα σύστημα μη νοθευμένου ανταγωνισμού, όπως το προβλεπόμενο από τη Συνθήκη ΛΕΕ, μπορεί να εξασφαλισθεί μόνον εφόσον εξασφαλίζονται ίσες ευκαιρίες μεταξύ των διαφόρων επιχειρηματιών (βλ. απόφαση της 28ης Φεβρουαρίου 2013, Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas, C-1/12, Συλλογή, EU:C:2013:127, σκέψη 88 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 78 Ωστόσο, η τήρηση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας δεν σημαίνει ότι, σε όλες τις περιπτώσεις, ο ορισμός συγκεκριμένης πλατφόρμας για τη λειτουργία δικτύων ραδιοηλεκτρονικής μετάδοσης συνιστά πρόδηλη πλάνη. Με την αιτιολογική σκέψη 121 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι οι ισπανικές αρχές είχαν υποπέσει σε πρόδηλη πλάνη λόγω καθορισμού συγκεκριμένης πλατφόρμας αυτής καθαυτήν. Κατά συνέπεια, δεν εξέτασε εάν η επιλογή αυτή ήταν, εν προκειμένω, αντικειμενικά δικαιολογημένη, λαμβανομένης υπόψη της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτουν οι ισπανικές αρχές όσον αφορά τον καθορισμό του τι θεωρούν ΥΓΟΣ. Είναι γεγονός ότι, στο πλαίσιο της εξετάσεως του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, η Επιτροπή εξέτασε εάν η επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογίας μπορούσε να γίνει δεκτή. Ωστόσο, οι εκτιμήσεις αυτές δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη προκειμένου να κριθεί εάν ήταν ορθή η διαπίστωση της Επιτροπής περί πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως των ισπανικών αρχών κατά τον καθορισμό ΥΓΟΣ, διότι η εξέταση της νομιμότητας ορισμού ΥΓΟΣ, δυνάμει του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, διαφέρει από την εξέταση της συμβατότητας μιας ενισχύσεως με την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με το άρθρο 107, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, τα μεν κράτη μέλη διαθέτουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά τον καθορισμό μίας ΥΓΟΣ, η δε Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά το αν μια ενίσχυση είναι συμβατή με την εσωτερική αγορά. Επομένως, δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν εξέτασε πιο αναλυτικά την επιλογή του κράτους μέλους, κακώς διαπίστωσε πρόδηλη πλάνη των ισπανικών αρχών κατά τον καθορισμό συγκεκριμένης πλατφόρμας για την εν λόγω υπηρεσία.
- 79 Κατόπιν των προεκτεθέντων, μολοντί η Επιτροπή κακώς εκτίμησε ότι ο καθορισμός συγκεκριμένης πλατφόρμας για τη λειτουργία των δικτύων ραδιοηλεκτρονικής μετάδοσης συνιστά πρόδηλη πλάνη των ισπανικών αρχών, εντούτοις το πρώτο κριτήριο της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415) δεν πληρούται, εφόσον η συγκεκριμένη υπηρεσία δεν έχει οριστεί ρητώς και επακριβώς ως δημόσια, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή με τις αιτιολογικές σκέψεις 119 έως 125 της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- Επί του τέταρτου κριτηρίου που έχει τεθεί με την απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), σχετικά με τη διασφάλιση του χαμηλότερου δυνατού κόστους για το κοινωνικό σύνολο
- 80 Κατά το κριτήριο αυτό, όταν η επιλογή της επιχειρήσεως στην οποία πρόκειται να ανατεθεί η εκπλήρωση υποχρεώσεως παροχής δημόσιας υπηρεσίας, σε συγκεκριμένη περίπτωση, δεν πραγματοποιείται στο πλαίσιο διαδικασίας συνάψεως δημοσίας συμβάσεως, παρέχοντας τη δυνατότητα επιλογής του υποψηφίου που είναι σε θέση να παράσχει τις σχετικές υπηρεσίες με το μικρότερο, για το κοινωνικό σύνολο, κόστος, το επίπεδο της απαραίτητης αντισταθμίσεως πρέπει να

καθορίζεται βάσει αναλύσεως των δαπανών στις οποίες θα προέβαινε μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλα εξοπλισμένη προς ικανοποίηση των απαιτήσεων σχετικά με την παροχή δημόσιας υπηρεσίας προκειμένου να εκπληρώσει τις ως άνω υποχρεώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά έσοδα και ένα εύλογο κέρδος από την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών (απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω, EU:C:2003:415, σκέψη 93).

- 81 Στην αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή επισήμανε ότι, δεδομένης της μη διενέργειας διαγωνισμού, οι βασικές αρχές υποστήριξαν ότι το συγκεκριμένο κριτήριο πληρούται, διότι η δημόσια επιχείρηση της βασικής κυβερνήσεως, η οποία παρείχε υπηρεσίες μεταφοράς και καλύψεως ραδιοφωνικής και τηλεοπτικής μεταδόσεως, τελούσε υπό χρηστή διαχείριση και ήταν κατάλληλα εξοπλισμένη για την τήρηση των απαιτούμενων υποχρεώσεων. Οι βασικές αρχές εκτίμησαν, βάσει συγκριτικής μελέτης του κόστους την οποία δεν κοινοποίησαν στην Επιτροπή, ότι η δορυφορική υποδομή θα κόστιζε περισσότερο από τον εκσυγχρονισμό του επίγειου δικτύου της συγκεκριμένης δημόσιας επιχείρησης. Ωστόσο, κατά την Επιτροπή, για να εκπληρωθεί το τέταρτο κριτήριο Altmark, η σύγκριση με τη δορυφορική τεχνολογία δεν είναι αρκετή για να αποδειχθεί ότι η εν λόγω δημόσια επιχείρηση ήταν αποτελεσματική, διότι υπήρχαν και άλλοι επίγειοι διαχειριστές οι οποίοι μπορούσαν να παρέχουν την υπηρεσία με χαμηλότερο κόστος. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το τέταρτο κριτήριο της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), δεν πληρούται στην περίπτωση της αυτόνομης κοινότητας της Χώρας των Βάσκων.
- 82 Οι προσφεύγουσες αμφισβητούν τις εκτιμήσεις αυτές και προβάλλουν ότι η διαχείριση της δεύτερης προσφεύγουσας ήταν η ενδεδειγμένη στον κλάδο των επιχειρήσεων λειτουργίας επίγειων δικτύων και ότι το κόστος της ήταν αντίστοιχο με αυτό των επιχειρήσεων της συγκεκριμένης αγοράς. Στις σχετικές διοργανικές συμβάσεις που είχαν συναφθεί μεταξύ των βασικών διοικητικών αρχών είχαν ληφθεί υπόψη οι παράμετροι της αγοράς για τον καθορισμό της αμοιβής της. Κατά τις προσφεύγουσες, η αντιστάθμιση της δεύτερης προσφεύγουσας ήταν, συνεπώς, αντίστοιχη προς τις τιμές της αγοράς και διασφάλιζε την παροχή της υπηρεσίας με το χαμηλότερο δυνατό κόστος. Επιπλέον, η δεύτερη προσφεύγουσα πραγματοποιούσε αγορές εξοπλισμού και υπηρεσιών κατόπιν διαγωνισμών. Περαιτέρω, κατά τις προσφεύγουσες, η δεύτερη προσφεύγουσα διέθετε ήδη την αναγκαία φυσική υποδομή για τη μεταφορά του δικτύου, κατ' αντίθεση προς τις άλλες επιχειρήσεις. Η διαδικασία της ψηφιοποίησης συνίστατο σε απλή προσαρμογή των υφιστάμενων δικτύων διά της μεταβάσεως από την αναλογική στην ψηφιακή τεχνολογία. Η επιλογή άλλης επιχειρήσεως θα συνεπαγόταν τον διπλασιασμό της υποδομής, πράγμα που η Επιτροπή είχε απαγορεύσει στο πλαίσιο της αναπτύξεως του δικτύου υψηλής ταχύτητας. Επομένως, η δεύτερη προσφεύγουσα ήταν η μόνη επιχείρηση επίγειων δικτύων που μπορούσε να παράσχει την επίμαχη υπηρεσία. Κατά τις προσφεύγουσες, η εκτίμησή τους αυτή επιβεβαιώνεται από την πρακτική της Επιτροπής όσον αφορά το καθεστώς κρατικών ενισχύσεων το οποίο είχε θεσπίσει η Δημοκρατία της Σλοβενίας στο πλαίσιο της σχετικής με τους εγκεκριμένους παραγωγούς νομοθεσίας. Τέλος, το κόστος της επίγειας πλατφόρμας ήταν χαμηλότερο από το κόστος της δορυφορικής, πράγμα που επιβεβαιώνεται από έκθεση την οποία είχε καταρτίσει η πρώτη προσφεύγουσα. Αντιθέτως προς ό,τι αναφέρει η Επιτροπή στην υποσημείωση 69 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η έκθεση της είχε κοινοποιηθεί.
- 83 Συναφώς, πρώτον, τονίζεται ότι, με την αιτιολογική σκέψη 128 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτίμησε, κατ' ουσίαν, ότι το τέταρτο κριτήριο της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), δεν πληρούται, διότι οι βασικές αρχές δεν απέδειξαν ότι η δεύτερη προσφεύγουσα ήταν αποτελεσματική επιχείρηση, δεδομένου ότι υπήρχαν και άλλες επιχειρήσεις λειτουργίας επίγειων δικτύων που θα μπορούσαν να παράσχουν την επίμαχη υπηρεσία με χαμηλότερο κόστος. Κατά συνέπεια, το εάν το κόστος της επίγειας επιλογής ήταν χαμηλότερο από το κόστος της δορυφορικής επιλογής δεν έχει σημασία στο πλαίσιο της εξετάσεως της τήρσεως του συγκεκριμένου κριτηρίου. Η έκθεση των βασικών αρχών για την οποία γίνεται λόγος στην υποσημείωση 69 της εν λόγω αποφάσεως σχετίζεται με το ζήτημα αυτό, οπότε, το εάν η έκθεση αυτή όντως κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή δεν έχει σημασία

προκειμένου να κριθεί εάν ήταν ορθή η εκτίμηση της Επιτροπής ότι δεν πληρούνταν το τέταρτο κριτήριο της απόφασης Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415).

- 84 Δεύτερον, είμαι απορριπτέα η επιχειρηματολογία κατά την οποία η δεύτερη προσφεύγουσα είναι επιχείρηση με χρηστή διαχείριση, επειδή λαμβάνει αντιστάθμιση που αντιστοιχεί μόνο στο κόστος αγοράς που απαιτούμενου εξοπλισμού, διότι, στις σχετικές διοργανικές συμβάσεις που είχαν συναφθεί μεταξύ των βασικών αρχών, είχαν ληφθεί υπόψη οι παράμετροι της αγοράς για τον καθορισμό της αμοιβής της. Συγκεκριμένα, αφενός, διαπιστώνεται ότι η δραστηριότητα της δεύτερης προσφεύγουσας δεν περιοριζόταν στην αγορά εξοπλισμού και ότι η αυτόνομη κοινότητα της χώρας των Βάσκων της είχε αναθέσει την ανάπτυξη, τη συντήρηση και τη λειτουργία του τηλεοπτικού δικτύου στη Χώρα των Βάσκων (βλ. σκέψη 13 ανωτέρω). Αφετέρου, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, η ένδειξη του επενδυτικού κόστους και των επαναλαμβανόμενων δαπανών, όπως είχαν εκτιμηθεί με τις συμβάσεις αυτές, δεν υποκαθιστά την ανάλυση του κόστους που μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διαχείριση και κατάλληλο για τις απαιτήσεις της δημόσιας υπηρεσίας εξοπλισμό, θα επωμιζόταν για την τήρηση των υποχρεώσεων της, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών εσόδων καθώς και ενός εύλογου κέρδους για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων αυτών.
- 85 Τρίτον, είναι απορριπτέο το επιχείρημα ότι η δεύτερη προσφεύγουσα διέθετε ήδη την αναγκαία για τη μεταφορά του δικτύου φυσική υποδομή, κατ' αντίθεση προς τις άλλες επιχειρήσεις, και ότι η διαδικασία της ψηφιοποίησης συνίστατο στην απλή προσαρμογή των υφιστάμενων δικτύων, όποτε η επιλογή άλλης επιχειρήσεως θα συνεπαγόταν διπλασιασμό της υποδομής. Συγκεκριμένα, το επιχείρημα αυτό δεν αποδεικνύει ότι η δεύτερη προσφεύγουσα επιλέχθηκε βάσει αναλύσεως του κόστους που θα επωμιζόταν μια μέση επιχείρηση, με χρηστή διοίκηση και κατάλληλο εξοπλισμό, προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της δημόσιας υπηρεσίας. Οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι η ανάθεση της επίμαχης υπηρεσίας σε άλλη επιχείρηση λειτουργίας επίγειων δικτύων θα συνεπαγόταν διπλασιασμό της υποδομής. Δεν αποκλείεται, όπως επισημαίνει η Επιτροπή, η ανάπτυξη του επίγειου δικτύου να μπορούσε να ανατεθεί σε άλλες επιχειρήσεις, χωρίς να είναι απαραίτητο να αναπτύξουν αυτέςμια νέα υποδομή.
- 86 Τέταρτον, όσον αφορά το επιχείρημα ότι η εκτίμησή τους επιβεβαιώνεται από την απόφαση C 7/2005 της Επιτροπής, της 24ης Απριλίου 2007, για το καθεστώς κρατικής ενίσχυσης που εφαρμόζεται από τη Δημοκρατία της Σλοβενίας στο πλαίσιο της νομοθεσίας της για τους εγκεκριμένους παραγωγούς ενέργειας, τονίζεται, αφενός, ότι οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι ο κλάδος της ενέργειας και ο κλάδος της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης είναι συγκρίσιμοι μεταξύ τους, ούτως ώστε η εκτίμηση την οποία διατύπωσε η Επιτροπή σε μια υπόθεση να μπορεί να μεταφερθεί σε άλλη. Αφετέρου, όπως υπομνήστηκε προηγουμένως (βλ. σκέψη 73 ανωτέρω), η έννοια της κρατικής ενισχύσεως είναι αντικειμενική έννοια, η οποία εξαρτάται μόνον από το ζήτημα εάν ένα κρατικό μέτρο απονέμει πλεονέκτημα σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις. Επομένως, η πρακτική λήψεως αποφάσεων της Επιτροπής στον τομέα αυτό, ως προς την οποία διαφωνούν, κατά τα λοιπά, οι διάδικοι, δεν μπορεί να έχει καθοριστική σημασία.
- 87 Πέμπτον, είναι απορριπτέα η επιχειρηματολογία κατά την οποία η βασική διοίκηση μπορούσε να αναθέσει την επίμαχη υπηρεσία στη δεύτερη προσφέρουσα χωρίς προηγούμενο διαγωνισμό, επειδή αυτή αποτελούσε «λειτουργικό μέσο» της εν λόγω διοίκησης. Συγκεκριμένα, η παροχή υπηρεσίας από μια διοικητική αρχή με δικά της μέσα δεν διασφαλίζει ότι η υπηρεσία αυτή παρέχεται με το χαμηλότερο δυνατό κόστος για το κοινωνικό σύνολο.
- 88 Κατά συνέπεια, οι προσφεύγουσες δεν απέδειξαν ότι ήταν εσφαλμένη η διαπίστωση της Επιτροπής ότι δεν πληρούται το τέταρτο κριτήριο της απόφασης Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415).

89 Κατόπιν των προεκτεθέντων, διαπιστώνετε ότι ουδέποτε πληρούνταν σωρευτικά όλα τα κριτήρια της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415). Συνεπώς, δεν ήταν εσφαλμένη η διαπίστωση της Επιτροπής περί απονομής οικονομικού πλεονεκτήματος στη δεύτερη προσφεύγουσα.

90 Επομένως, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου σκέλους, σχετικά με την απουσία επιλεκτικού πλεονεκτήματος

91 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η δεύτερη προσφεύγουσα δεν αποκόμισε επιλεκτικό πλεονέκτημα κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, διότι αυτή παρείχε μόνον υπηρεσίες οι οποίες είχαν χαρακτηριστεί ΥΓΟΣ σύμφωνα με τα κριτήρια που έχουν τεθεί με την απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415). Στην προσβαλλόμενη απόφαση το κριτήριο της επιλεκτικότητας συμπίπτει με την παραβίαση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας.

92 Η επιχειρηματολογία αυτή κρίνεται απορριπτέα.

93 Συγκεκριμένα, αφενός, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, το κριτήριο της επιλεκτικότητας δεν «συμπίπτει» με την παραβίαση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας. Από την αιτιολογική σκέψη 113 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά την Επιτροπή, το πλεονέκτημα είχε επιλεκτικό χαρακτήρα, διότι το επίμαχο μέτρο ωφελεί μόνο τον τομέα της ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και, στον εν λόγω τομέα, επηρεάζει μόνο τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην αγορά της επίγειας πλατφόρμας.

94 Αφετέρου, τονίζεται ότι το κριτήριο της επιλεκτικότητας, κατά την έννοια του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, επιτάσσει το επίμαχο μέτρο να ευνοεί ορισμένες επιχειρήσεις ή ορισμένες παραγωγές. Το κριτήριο αυτό είναι σύνθετο με την έννοια της κρατικής ενισχύσεως (βλ. σκέψη 38 ανωτέρω). Επομένως, ακόμη και αν η δεύτερη προσφεύγουσα παρείχε ΥΓΟΣ τηρώντας τα κριτήρια που έχουν τεθεί με την απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), τούτο δεν σημαίνει ότι θα ήταν εσφαλμένη η εκτίμηση που διατυπώνει η Επιτροπή, στην αιτιολογική σκέψη 113 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι το επίμαχο μέτρο είχε επιλεκτικό χαρακτήρα.

95 Επισημαίνεται, εξάλλου, ότι μέτρο όπως το επίμαχο εν προκειμένω δεν ισχύει αδιακρίτως για όλες τις επιχειρήσεις. Δεν μπορεί, συνεπώς, να χαρακτηριστεί ως γενικό μέτρο φορολογικής ή οικονομικής πολιτικής που δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 ΣΛΕΕ (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 10ης Ιανουαρίου 2006, Cassa di Risparmio di Firenze κ.λπ., C-222/04, Συλλογή, EU:C:2006:8, σκέψη 135, και της 18ης Ιουλίου 2013, Ρ, C-6/12, Συλλογή, EU:C:2013:525, σκέψη 18 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

96 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως και, κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος στο σύνολό του πρέπει να απορριφθούν.

Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με πλάνη περί το δίκαιο κατά την ανάλυση της συμβατότητας του επίμαχου μέτρου με την εσωτερική αγορά

97 Αυτός ο λόγος ακυρώσεως χωρίζεται σε δύο σκέλη. Το πρώτο αφορά πλάνη στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή κατά την εφαρμογή της αποφάσεως 2005/842. Στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η Επιτροπή κακώς δεν χαρακτήρισε το επίμαχο μέτρο συμβατό με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ.

Επί του πρώτου σκέλους, σχετικά με πλάνη κατά την εφαρμογή της αποφάσεως 2005/842

- 98 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η Επιτροπή κακώς δεν χαρακτήρισε το επίμαχο μέτρο συμβατό με την εσωτερική αγορά σύμφωνα με το άρθρο 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και την απόφαση 2005/842, η οποία ήταν σε ισχύ κατά τον χρόνο υπογραφής των συμβάσεων παραχωρήσεως υπέρ της δεύτερης προσφεύγουσας. Κατά τις προσφεύγουσες, οι ισπανικές αρχές όρισαν την επίμαχη υπηρεσία ως ΥΓΟΣ και οι βασκικές αρχές ανέθεσαν στη δεύτερη προσφεύγουσα την παροχή της εν λόγω υπηρεσίας στη Χώρα των Βάσκων. Επιπλέον, η εν λόγω απόφαση απαλλάσσει τις ισπανικές αρχές από την υποχρέωση γνωστοποίησης στην Επιτροπή, δεδομένου ότι το ποσό της ετήσιας αντιστάθμισης για την επίμαχη υπηρεσία δεν υπερβαίνει τα 30 εκατομμύρια ευρώ. Περαιτέρω, πληρούνταν οι λοιπές προϋποθέσεις εφαρμογής της αποφάσεως αυτής, διότι η αντιστάθμιση της δεύτερης προσφεύγουσας δεν υπερβείνε το ποσό που απαιτούνταν για την κάλυψη του κόστους της υπηρεσίας.
- 99 Η επιχειρηματολογία αυτή είναι απορριπτέα. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως 2005/842, η απόφαση αυτή ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες θεωρούνται συμβατές με την κοινή αγορά και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπει το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ οι κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας, οι οποίες χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση ΥΓΟΣ. Δεδομένης της προηγούμενης διαπιστώσεως ότι η Επιτροπή ορθώς εκτίμησε ότι στις επιχειρήσεις επίγειων δικτύων στη χώρα των Βάσκων δεν είχε ανατεθεί η παροχή ΥΓΟΣ (βλ. σκέψεις 42 έως 79 ανωτέρω), η εν λόγω απόφαση δεν είχε εν προκειμένω εφαρμογή ούτε ήταν εσφαλμένη η εκτίμηση την οποία διατυπώνει η Επιτροπή, στην αιτιολογική σκέψη 172 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν χωρεί επίκληση του άρθρου 106, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.
- 100 Κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δεύτερου σκέλους, σχετικά με παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ

- 101 Η προσφεύγουσα προσάπτει στην Επιτροπή ότι παρέβη το άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, κατά το μέτρο που αρνήθηκε, αφενός, ότι το επίμαχο μέτρο ήταν ουδέτερο από τεχνολογικής απόψεως, πρόσφορο και εύλογο, και, αφετέρου, ότι το επίμαχο μέτρο είναι το ελάχιστο αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού χωρίς περιττές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού.
- Επί της πρώτης αιτιάσεως, σχετικά με πλάνη όσον αφορά την τεχνολογική ουδετερότητα και τον πρόσφορο και εύλογο χαρακτήρα του επίμαχου μέτρου
- 102 Οι προσφεύγουσες χαρακτηρίζουν εσφαλμένη τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι το επίμαχο μέτρο δεν ήταν συμβατό με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, δεν ήταν εύλογο και δεν αποτελούσε πρόσφορο μέσο.
- 103 Από τις αιτιολογικές σκέψεις 153 έως 167 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή εκτίμησε ότι η επίμαχη ενίσχυση δεν μπορεί να θεωρηθεί συμβατή με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, διότι το επίμαχο μέτρο προσκρούει στην αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, δεν είναι εύλογο και δεν αποτελεί το κατάλληλο μέσο για τη διασφάλιση της ελεύθερης λήψεως τηλεοπτικών καναλιών από τους κατοίκους της περιοχής ΙΙ. Συναφώς, με την αιτιολογική σκέψη 155 της εν λόγω αποφάσεως, διαπίστωσε ότι οι περισσότεροι από τους διαγωνισμούς δεν χαρακτηρίζονταν από τεχνολογική ουδετερότητα, διότι αναφέρονταν στην επίγεια τεχνολογία και στην TNT. Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 156 έως 157 της αποφάσεως αυτής, καμιά μελέτη δεν περιέχει επαρκείς αποδείξεις της υπεροχής της επίγεια πλατφόρμας σε σχέση με τη δορυφορική. Όσον αφορά το εάν το επίμαχο μέτρο είναι συμβατό με την αρχή της αναλογικότητας, η Επιτροπή εκτίμησε, με την αιτιολογική σκέψη 166 της ίδιας αποφάσεως, ότι η Ισπανική Κυβέρνηση θα

μπορούσε τουλάχιστον να παρακινήσει τις αυτόνομες κοινότητες να διενεργήσουν διαγωνισμούς, λαμβάνοντας υπόψη την εξοικονόμηση πόρων που ενδέχεται να προκύψει από τη χρήση ορισμένων πλατφορμών.

- ¹⁰⁴ Επισημαίνεται ότι, κατά πάγια νομολογία, οι παρεκκλίσεις από την κατά το άρθρο 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ γενική αρχή ότι οι κρατικές ενισχύσεις δεν είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά πρέπει να ερμηνεύονται στενά (βλ. αποφάσεις της 29ης Απριλίου 2004, Γερμανία κατά Επιτροπής, C-277/00, Συλλογή, EU:C:2004:238, σκέψη 20 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και της 14ης Οκτωβρίου 2010, Nuona Agricast και Cofra κατά Επιτροπής, C-67/09 P, Συλλογή, EU:C:2010:607, σκέψη 74 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- ¹⁰⁵ Υπενθυμίζεται, εξάλλου, ότι, κατά πάγια νομολογία, η Επιτροπή διαθέτει, κατά την εφαρμογή του άρθρου 107, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, ευρεία διακριτική ευχέρεια, της οποίας η άσκηση ενέχει σύνθετες εκτιμήσεις οικονομικής και κοινωνικής φύσεως. Ο σχετικός με την άσκηση της ευχέρειας αυτής δικαστικός έλεγχος περιορίζεται στην εξέταση του αν τηρήθηκαν οι σχετικοί με τη διαδικασία και την αιτιολογία κανόνες καθώς και στον έλεγχο της ουσιαστικής ακρίβειας των ληφθέντων υπόψη πραγματικών περιστατικών και την ανυπαρξία νομικής πλάνης, πρόδηλης πλάνης κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών ή κατάχρηση εξουσίας (αποφάσεις της 26ης Σεπτεμβρίου 2002, Ισπανία κατά Επιτροπής, C-351/98, Συλλογή, EU:C:2002:530, σκέψη 74, και της 29ης Απριλίου 2004, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-372/97, Συλλογή, EU:C:2004:234, σκέψη 83).
- ¹⁰⁶ Υπενθυμίζεται, πάντως, ότι το Δικαστήριο αναγνωρίζει ότι η Επιτροπή διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως σε οικονομικά ζητήματα, πλην όμως τούτο δεν σημαίνει ότι ο δικαστής της Ένωσης οφείλει να απέχει από τον έλεγχο της εκ μέρους της Επιτροπής ερμηνείας στοιχείων οικονομικής φύσεως. Συγκεκριμένα, ο δικαστής της Ένωσης οφείλει, ειδικότερα, όχι μόνο να εξετάζει την ακρίβεια των αποδεικτικών στοιχείων των οποίων γίνεται επίκληση, την αξιοπιστία και τη συνοχή τους, αλλά και να ελέγχει αν τα στοιχεία αυτά αποτελούν το σύνολο των κρίσιμων δεδομένων που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να αξιολογηθεί μια περίπλοκη κατάσταση και αν τεκμηριώνουν τα συμπεράσματα που συνάγονται από αυτά. Πάντως, στο πλαίσιο του ανωτέρω ελέγχου, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να υποκαταστήσει την οικονομική ή τεχνική εκτίμηση της διοίκησης με τη δική του. Επιπλέον, πρέπει να τονιστεί ότι, όταν πρόκειται για τις περιπτώσεις εκείνες όπου τα όργανα της Ένωσης διαθέτουν ευρεία εξουσία εκτιμήσεως, ο έλεγχος της τηρήσεως ορισμένων δικονομικών εγγυήσεων ενέχει θεμελιώδη σημασία. Κατά τη νομολογία, μεταξύ των ως άνω εγγυήσεων καταλέγονται η υποχρέωση του αρμόδιου οργάνου να εξετάζει, επιμελώς και αμερολήπτως, όλα τα συναφή στοιχεία της συγκεκριμένης περιπτώσεως και να αιτιολογεί επαρκώς την απόφασή του (βλ. απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2007, Ισπανία κατά Lenzing, C-525/04 P, Συλλογή, EU:C:2007:698, σκέψεις 56 έως 58 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- ¹⁰⁷ Πρώτον, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι, αντιθέτως προς τις εκτιμήσεις που διατυπώνει η Επιτροπή στην προσβαλλόμενη απόφαση, η εφαρμογή της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας εξετάζεται κατά περίπτωση και υπό το πρίσμα των πραγματικών περιστάσεων στις διάφορες περιοχές της Ένωσης. Κατά τις προσφεύγουσες, τόσο από την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τη μετάβαση από τις αναλογικές στις ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές (από την ψηφιακή «μετάβαση» στην «κατάργηση» της αναλογικής μετάδοσης) [COM(2003) 541 τελικό] (στο εξής: ανακοίνωση περί μεταβάσεως στην ψηφιακή μετάδοση του 2003) όσο και από την ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την επίτευξη της μετάβασης από τις αναλογικές στις ψηφιακές ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές [COM(2005) 204 τελικό] προκύπτει ότι η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας δεν είναι απόλυτη. Στην ισπανική νομοθεσία, επίσης, αναφέρεται μόνον ως αρχή που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη στο μέτρο του δυνατού.

- 108 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν αποδεικνύει, ωστόσο, ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη. Συγκεκριμένα, από την αιτιολογική σκέψη 154 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν διατύπωσε την εκτίμηση ότι η αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας ισχύει απόλυτα, αλλά ότι η επιλογή της τεχνολογίας πρέπει να διενεργείται, κατά κανόνα, κατόπιν ουδέτερου από τεχνολογικής απόψεως διαγωνισμού, όπως συνέβη σε άλλα κράτη μέλη. Κατά την Επιτροπή, δεδομένου ότι, εν προκειμένω, δεν διενεργήθηκε διαγωνισμός, η επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογίας θα μπορούσε να γίνει δεκτή, εάν δικαιολογούνταν από τα συμπεράσματα προκαταρκτικής έρευνας που να πιστοποιεί ότι, για λόγους ποιότητας και κόστους, μπορούσε να επιλεγεί μία μόνο τεχνολογική λύση. Το βάρος της αποδείξεως φέρει το κράτος μέλος, το οποίο θα έπρεπε να αποδείξει ότι η μελέτη αυτή είναι αρκούντως τεκμηριωμένη και ότι έχει διενεργηθεί υπό συνθήκες πλήρους ανεξαρτησίας. Επομένως, αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, η Επιτροπή δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, οι πραγματικές περιστάσεις να καθιστούν δυνατή την επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογίας.
- 109 Η σημασία της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας στον συγκεκριμένο τομέα έχει τονιστεί από την Επιτροπή στο σημείο 2.1.3 της ανακοινώσεως περί μεταβάσεως στην ψηφιακή μετάδοση το 2003, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 144 της προσβαλλομένης αποφάσεως. Σύμφωνα με την προϋπόθεση περί τεχνολογικής ουδετερότητας κατά την έννοια της εν λόγω ανακοινώσεως, η παύση των αναλογικών εκπομπών σε μια περιοχή μπορεί να πραγματοποιηθεί όταν όλα τα νοικοκυριά λαμβάνουν ψηφιακές υπηρεσίες, για τη δε επίτευξη του στόχου αυτού, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι τρόποι μετάδοσης (απόφαση Γερμανία κατά Επιτροπής, σκέψη 75 ανωτέρω, EU:T:2009:387, σκέψη 69). Οσάκις η Επιτροπή υιοθετεί τέτοιες πράξεις προοριζόμενες να διευκρινίσουν, τηρουμένης της Συνθήκης, τα κριτήρια που πρόκειται να εφαρμόσει στο πλαίσιο της ασκήσεως της εξουσίας της εκτιμήσεως, εντεύθεν προκύπτει ένας αυτοπεριορισμός της εξουσίας αυτής, καθόσον η Επιτροπή οφείλει να τηρεί τους ενδεικτικούς κανόνες που η ίδια επέβαλε στον εαυτό της (απόφαση της 28ης Νοεμβρίου 2008, Hotel Cipriani κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-254/00, T-270/00 και T-277/00, Συλλογή, EU:T:2008:537, σκέψη 292).
- 110 Εξάλλου, στον βαθμό που οι προσφεύγουσες προέβαλαν, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επικαλούμενες την ανακοίνωση περί μεταβάσεως στην ψηφιακή μετάβαση του 2003, ότι για την επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογίας από το κράτος μέλος δεν είναι απαραίτητη η διενέργεια προκαταρκτικής μελέτης, τονίζεται ότι, σύμφωνα με το σημείο 2.1.3 της ανακοινώσεως αυτής, η υποστήριξη εκ μέρους του δημοσίου συγκεκριμένης δυνατότητας θα πρέπει να είναι αιτιολογημένη βάσει επακριβώς καθορισμένων γενικών συμφερόντων και να υλοποιείται κατά αναλογικό τρόπο.
- 111 Δεύτερον, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η επιλογή της επίγειας πλατφόρμας ήταν δικαιολογημένη από πολλές απόψεις. Κατά τις προσφεύγουσες, από τη μελέτη του Ιουλίου του 2007 σχετικά με το κόστος αναφοράς της διαδικασίας γενικεύσεως της TNT στην Ισπανία προκύπτει ότι η θεωρητική έννοια της τεχνολογικής ουδετερότητας δεν ισχύει όσον αφορά την τεχνολογική μεταβολή της επίγειας τηλεόρασης υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες της τηλεοπτικής αγοράς στην Ισπανία. Η έκθεση αυτή κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η ψηφιοποίηση μέσω άλλης τεχνολογίας, εκτός της επίγειας, θα συνεπαγόταν πολύ υψηλότερο κόστος, ότι η δορυφορική πλατφόρμα δεν ήταν βιώσιμη, διότι δεν θα χορηγούνταν οι απαιτούμενες άδειες για τις τηλεοπτικές επιχειρήσεις, και ότι η χρήση άλλης τεχνολογίας, πέραν της επίγειας, θα καθυστερούσε σημαντικά τη διαδικασία της ψηφιοποίησης. Το συμπέρασμα αυτό διευκρινίστηκε με την ανάλυση της πρώτης προσφεύγουσας, η οποία επιβεβαίωσε ότι η επίγεια τεχνολογία ήταν προτιμότερη για λόγους οικονομικούς και τεχνικούς. Εξάλλου, η επιλογή της δορυφορικής λύσεως στην περιοχή III, την οποία η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε, αποδεικνύει ότι οι ισπανικές αρχές επέλεξαν κατά τρόπο αντικειμενικό την πλέον κατάλληλη για κάθε περίπτωση τεχνολογία. Η θέση αυτή επιβεβαιώνεται, επίσης, από τη μελέτη επιχειρήσεως τηλεπικοινωνιακών υποδομών και παροχής εξοπλισμού δικτύων, την οποία η Επιτροπή όφειλε, κατά τις προσφεύγουσες, να εξετάσει. Η Επιτροπή, όμως, προσέδωσε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 158 και 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως, αποδεικτική αξία στη μελέτη της παρεμβαίνουσας, χωρίς να αναφερθεί ειδικά στις διάφορες εκθέσεις των αυτόνομων κοινοτήτων. Επικουρικώς, η Επιτροπή παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως.

- 112 Υπενθυμίζεται ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί ότι η Επιτροπή, κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, υπέπεσε σε πρόδηλο σφάλμα δυνάμενο να δικαιολογήσει την ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως, πρέπει τα προσκομισθέντα από την προσφεύγουσα αποδεικτικά στοιχεία να αρκούν για να ανατρέψουν τις σχετικές με τα πραγματικά περιστατικά εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στην εν λόγω απόφαση (αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 1996, ΑΙΥΦΑΪΣΣ και ΑΚΤ κατά Επιτροπής, T-380/94, Συλλογή, ΕΥ:Τ:1996:195, σκέψη 59, και FAB κατά Επιτροπής, σκέψη 50 ανωτέρω, ΕΥ:Τ:2009:386, σκέψη 78).
- 113 Πρώτον, όσον αφορά την έκθεση για την οποία γίνεται λόγος στη σκέψη 111 ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 156 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η έκθεση αυτή δεν αποδεικνύει επαρκώς την ανωτερότητα της επίγεια πλατφόρμας έναντι της δορυφορικής. Αντιθέτως, η μελέτη συμπεραίνει ότι η επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογικής λύσεως για την επέκταση της καλύψεως πρέπει να αναλυθεί για κάθε συγκεκριμένη περιφέρεια, λαμβάνοντας υπόψη τις τοπογραφικές και δημογραφικές ιδιαιτερότητές της. Το συμπέρασμα αυτό καθιστά πρόδηλη την ανάγκη διενέργειας ουδέτερου από τεχνολογικής απόψεως διαγωνισμού, προκειμένου να προσδιοριστεί ποια είναι η πλέον κατάλληλη πλατφόρμα.
- 114 Οι εκτιμήσεις αυτές δεν είναι προδήλως εσφαλμένες. Συγκεκριμένα, από το σημείο 6 της εκθέσεως για την οποία γίνεται λόγος στη σκέψη 111 ανωτέρω προκύπτει ότι οι ισπανικές αρχές εξέταζαν δύο πιθανά σενάρια, δηλαδή την επέκταση της καλύψεως του πληθυσμού από το 98 στο 100 % και την επέκταση της καλύψεως του πληθυσμού από το 96 στο 100 %. Κανένα από τα δύο αυτά σενάρια δεν αντιστοιχεί στην επέκταση της καλύψεως του πληθυσμού από το 96 στο 98,5 %. Επιπλέον, σύμφωνα με τα συμπεράσματα της εν λόγω εκθέσεως σχετικά με τα δύο αυτά σενάρια, ήταν πιθανό η πλέον πρόσφορη τελική λύση να είναι εκείνη που θα προέκυπτε από τη συνεκτίμηση των δύο εναλλακτικών, δηλαδή της επίγεια και της δορυφορικής πλατφόρμας, υπό την έννοια ότι η μία ή η άλλη λύση θα προκρινόταν ανάλογα με τις συνθήκες και τις περιστάσεις της γεωγραφικής κατανομής του πληθυσμού στον οποίον στόχευε η επέκταση. Ήταν αδύνατον να προβλεφθεί η αναλογία κατά την οποία κάθε μία από τις δύο εναλλακτικές επιλογές θα συνέβαλε στην τελική λύση, χωρίς προηγουμένως να διενεργηθεί εμπειριστατωμένη μελέτη για κάθε αυτόνομη κοινότητα χωριστά, λαμβανομένης υπόψη της μορφολογίας του εδάφους, της γεωγραφικής κατανομής του πληθυσμού και της καταστάσεως του υφιστάμενου δικτύου τηλεοπτικής μεταδόσεως. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η ανάλυση που διενεργήθηκε με την έκθεση αυτή δεν δικαιολογεί τη μη τήρηση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας. Εξάλλου, είναι μιν αληθές ότι, όπως διατείνονται οι προσφεύγουσες και σύμφωνα με την έκθεση αυτή, για την κάλυψη περισσότερων από 90 κατοικίες, η πλέον οικονομική λύση είναι η επίγεια μετάδοση, πλην όμως, το συμπέρασμα αυτό έχει προστεθεί ενδεικτικά, χωρίς να αναιρεί τα λοιπά συμπεράσματα της εν λόγω εκθέσεως.
- 115 Δεύτερον, όσον αφορά την ανάλυση της πρώτης προσφεύγουσας, από την αιτιολογική σκέψη 157 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι, κατά τη διοικητική έρευνα, ορισμένες αυτόνομες κοινότητες προσκόμισαν είτε δικούς τους υπολογισμούς είτε συγκριτικές μελέτες του κόστους χρήσεως αμφοτέρων των τεχνολογιών για την επέκταση της καλύψεως. Ωστόσο, πέραν της αβεβαιότητας όσον αφορά τον χρόνο διενέργειας των υπολογισμών αυτών, κανένας από αυτούς δεν ήταν αρκούντως αναλυτικός και εμπειριστατωμένος, ώστε να δικαιολογείται η επιλογή της επίγεια τεχνολογίας για την επέκταση της καλύψεως. Επιπλέον, κατά την Επιτροπή, κανένας από τους υπολογισμούς αυτούς δεν είχε διενεργηθεί από ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα.
- 116 Η ανάλυση της πρώτης προσφεύγουσας επικεντρώνεται στη συλλογιστική που αναπτύσσεται στην αιτιολογική σκέψη 157 της προσβαλλομένης αποφάσεως, όπως επιβεβαίωσε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, πλην όμως η ανάλυση αυτή της Επιτροπής δεν πάσχει πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως. Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι η εν λόγω ανάλυση δεν περιέχει καμία ημερομηνία και ότι από τις παρατηρήσεις των βασκιικών αρχών της 24ης Φεβρουαρίου 2011, οι οποίες υποβλήθηκαν κατά τη διοικητική διαδικασία, προκύπτει ότι η επίμαχη ανάλυση επιβεβαιώνει μελέτη η οποία είχε καταρτιστεί το 2010 από επιχείρηση τηλεπικοινωνιακών υποδομών και προμήθειας εξοπλισμού δικτύων. Συνεπώς, δεδομένου ότι η εν λόγω ανάλυση είναι κατά πολύ μεταγενέστερη των επίμαχων

μέτρων, δεν μπορεί να δικαιολογήσει τη μη τήρηση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας, διά της επιλογής της επίγειας πλατφόρμας. Συγκεκριμένα, κατά τη νομολογία, το ζήτημα εάν ένα μέτρο συνιστά ενίσχυση κρίνεται βάσει της καταστάσεως η οποία υφίστατο κατά τον χρόνο λήψεως του μέτρου αυτού (βλ. απόφαση της 12ης Μαΐου 2011, Région Nord-Pas-de-Calais και Communauté d'Agglomération du Douaisis κατά Επιτροπής, T-267/08 και T-279/08, Συλλογή, EU:T:2011:209, σκέψη 143 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 117 Κατά το μέτρο που οι προσφεύγουσες χαρακτηρίζουν, συναφώς, εσφαλμένη την εκτίμηση που διατυπώνει η Επιτροπή, στην υποσημείωση 69 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι δεν της είχε κοινοποιηθεί η ανάλυση της πρώτης προσφεύγουσας, αρκεί η επισήμανση ότι, στην εν λόγω υποσημείωση, η Επιτροπή ανέφερε ότι δεν της κοινοποιήθηκε μελέτη σχετικά με την εκτίμηση των βασικών αρχών σύμφωνα με την οποία η δορυφορική υποδομή θα κόστιζε περισσότερο από τον εκσυγχρονισμό του επίγειου δικτύου από τη δεύτερη προσφέρουσα. Ωστόσο, από την αλληλογραφία μεταξύ των ισπανικών αρχών και της επιτροπής προκύπτει ότι η Επιτροπή ζητούσε συμπληρωματικές πληροφορίες σχετικά με την εκτίμηση του κόστους εκ μέρους των βασικών αρχών. Οι πληροφορίες αυτές, πάντως, δεν προσκομίστηκαν στην Επιτροπή. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή ανέφερε, στην αιτιολογική σκέψη 157 της εν λόγω αποφάσεως, ότι η ανάλυση των βασικών αρχών δεν είναι αρκούντως αναλυτική, ώστε να δικαιολογηθεί η επιλογή της επίγειας τεχνολογίας για την επέκταση της καλύψεως.
- 118 Τρίτον, στον βαθμό που οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι η επιλογή της δορυφορικής λύσεως στην περιοχή III, την οποία η Επιτροπή δεν αμφισβήτησε, αποδεικνύει ότι οι ισπανικές αρχές επέλεξαν κατά τρόπο αντικειμενικό την πλέον πρόσφορη για κάθε περίπτωση τεχνολογία, διαπιστώνεται ότι η επιχειρηματολογία αυτή έχει απορριφθεί στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου ακυρώσεως (βλ. σκέψη 74 ανωτέρω).
- 119 Τέταρτον, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η άποψή τους επιβεβαιώνεται επίσης από μελέτες καταρτισθείσες από επιχείρηση τηλεπικοινωνιακών υποδομών και προμήθειας εξοπλισμού δικτύων, τις οποίες η Επιτροπή έπρεπε να εξετάσει. Συναφώς, η Επιτροπή εκτίμησε, με την αιτιολογική σκέψη 158 της προσβαλλομένης αποφάσεως, ότι οι μελέτες αυτές καταρτίστηκαν το 2010 και, ως εκ τούτου, είναι κατά πολύ μεταγενέστερες της εφαρμογής των επίμαχων μέτρων. Κατά την Επιτροπή, ανεξαρτήτως του αν οι μελέτες αυτές μπορούν να χαρακτηριστούν ως αρκούντως ανεξάρτητες και αξιόπιστες, το γεγονός ότι είναι μεταγενέστερες των επίμαχων μέτρων δεν επιτρέπει να χρησιμοποιηθούν προς δικαιολόγηση της αποφάσεως της ισπανικής κυβερνήσεως ότι δεν είναι σκόπιμη η διοργάνωση διαγωνισμού ουδέτερου από τεχνολογικής απόψεως. Η Επιτροπή επισήμανε ακόμη ότι οι σχετικές με το κόστος εκτιμήσεις που προσκόμισε η παρεμβαίνουσα και οι οποίες αποδεικνύουν ότι η δορυφορική τεχνολογία ήταν περισσότερο αποδοτική, αντικρούουν τα αποτελέσματα των επίμαχων μελετών.
- 120 Οι προσφεύγουσες δεν προσκόμισαν κανένα στοιχείο που να αποδεικνύει ότι οι εκτιμήσεις αυτές είναι προδήλως εσφαλμένες. Συγκεκριμένα, αφενός, από τις υποσημειώσεις 37 και 38 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, στις οποίες παρατίθενται συνοπτικά το περιεχόμενο των μελετών τις οποίες είχε καταρτίσει επιχείρηση τηλεπικοινωνιακών υποδομών και προμήθειας εξοπλισμού δικτύων και οι οποίες προσκομίστηκαν από την Επιτροπή κατόπιν των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας που είχε διατάξει το Γενικό Δικαστήριο (βλ. σκέψη 28 ανωτέρω), και από την αιτιολογική σκέψη 158 της αποφάσεως αυτής, οι οποίες περιέχουν την εκτίμηση των μελετών αυτών από την Επιτροπή σχετικά με τη συγκεκριμένη περίπτωση, προκύπτει ότι η Επιτροπή πράγματι εξέτασε τις μελέτες αυτές. Αφετέρου, νομίζετε ότι οι μελέτες αυτές είναι του 2010 και έχουν καταρτιστεί με σημείο αναφοράς το 2009. Είναι, συνεπώς, ορθή η διαπίστωση της Επιτροπής ότι οι μελέτες αυτές ήταν μεταγενέστερες των επίμαχων μέτρων. Υπομνήστηκε, προηγουμένως, ότι το εάν ένα μέτρο αποτελεί κρατική ενίσχυση είναι ζήτημα που επιλύεται με γνώμονα την κατάσταση που υφίστατο κατά τον χρόνο λήψεως του εν λόγω μέτρου (βλ. σκέψη 116 ανωτέρω). Όπως προκύπτει από τη σύγκριση των συγκεκριμένων μελετών με τις εκτιμήσεις του κόστους τις οποίες διενήργησε η παρεμβαίνουσα και προσκόμισε η Επιτροπή κατόπιν των μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας που διέταξε το Γενικό Δικαστήριο (βλ. σκέψη 28 ανωτέρω), ήταν ορθή η διαπίστωση της Επιτροπής ότι οι εκτιμήσεις της παρεμβαίνουσας αντικρούουν

τα συμπεράσματα των επίμαχων μελετών. Εξάλλου, οι ίδιες οι προσφεύγουσες επισημαίνουν ότι η απόφαση σχετικά με την επιλογή της πλατφόρμας δεν ελήφθη από την εν λόγω επιχείρηση, αλλά από τις ισπανικές αρχές, οι οποίες, όμως, δεν γνώριζαν τις επίμαχες μελέτες κατά τη λήψη της αποφάσεώς τους.

- 121 Κατά το μέτρο που οι προσφεύγουσες προέβαλαν, συναφώς, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, επικαλούμενες την απόφαση της 3ης Ιουλίου 2014, Ισπανία κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-319/12 και T-321/12, EU:T:2014:604), ότι η Επιτροπή έπρεπε επίσης κάνει δεκτές εκθέσεις που έχουν προσκομιστεί εκ των υστέρων, η επιχειρηματολογία τους δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα δικαστική απόφαση, τέθηκε το ζήτημα εάν ένα κράτος μέλος έχει ενεργήσει ως ιδιώτης επενδυτής και όχι το ζήτημα της συμβατότητας ενός μέτρου με την εσωτερική αγορά βάσει του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ. Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 134 της αποφάσεως αυτής, ότι οι συμπληρωματικές οικονομικές αναλύσεις που είχε προσκομίσει το κράτος μέλος κατά τη διοικητική διαδικασία μπορούσαν να φωτίσουν τα στοιχεία που υφίσταντο κατά τον χρόνο λήψεως της επενδυτικής αποφάσεως και έπρεπε να ληφθούν υπόψη από την Επιτροπή. Η διαπίστωση, όμως, αυτή, ουδόλως αναιρεί την πάγια νομολογία κατά την οποία το εάν ένα μέτρο αποτελεί κρατική ενίσχυση είναι ζήτημα που πρέπει να κρίνεται βάσει της καταστάσεως που υφίστατο κατά τον χρόνο λήψεως του εν λόγω μέτρου, διότι, εάν η Επιτροπή λάμβανε υπόψη της μεταγενέστερα στοιχεία, θα ευνοούσε τα κράτη μέλη που δεν τηρούν την υποχρέωσή τους να κοινοποιούν τις ενισχύσεις που σχεδιάζουν (βλ. απόφαση Région Nord-Pas-de-Calais και Communauté d'Agglomération du Douaisis κατά Επιτροπής, σκέψη 116 ανωτέρω, EU:T:2011:209, σκέψη 143 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 122 Πέμπτον, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η Επιτροπή αμφισβήτησε τις μελέτες που είχαν καταρτιστεί από επιχείρηση τηλεπικοινωνιακών υποδομών και προμήθειας εξοπλισμού δικτύων και, παράλληλα, θεώρησε, με τις αιτιολογικές σκέψεις 158 και 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως, χωρίς καμία εξήγηση, ότι οι υπολογισμοί του κόστους που είχε διενεργήσει η παρεμβαίνουσα έχουν υπέρτερη αποδεικτική αξία.
- 123 Η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Συγκεκριμένα, αφενός, όσον αφορά την αιτιολογική σκέψη 158 της προσβαλλομένης αποφάσεως, διαπιστώθηκε (βλ. σκέψη 119 ανωτέρω) ότι η Επιτροπή εκτίμησε ότι, ανεξαρτήτως του αν οι μελέτες αυτές μπορούν να χαρακτηριστούν ως αρκούντως ανεξάρτητες και αξιόπιστες, το γεγονός ότι είναι μεταγενέστερες των επίμαχων μέτρων δεν επιτρέπει να χρησιμοποιηθούν προς δικαιολόγηση της αποφάσεως της Ισπανικής Κυβερνήσεως ότι δεν είναι σκόπιμη η διοργάνωση διαγωνισμού ουδέτερου από τεχνολογικής απόψεως. Η Επιτροπή επισήμανε ακόμη ότι οι σχετικές με το κόστος εκτιμήσεις που προσκόμισε η παρεμβαίνουσα και οι οποίες αποδεικνύουν ότι η δορυφορική τεχνολογία ήταν περισσότερο αποδοτική, αντικρούουν τα αποτελέσματα των επίμαχων μελετών.
- 124 Από την αιτιολογική σκέψη 158 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή απέρριψε τις μελέτες που είχαν προσκομιστεί από επιχείρηση τηλεπικοινωνιακών υποδομών και προμήθειας εξοπλισμού δικτύων, χωρίς να αποφανθεί επί της ανεξαρτησίας και της αξιοπιστίας τους, με το σκεπτικό ότι ήταν μεταγενέστερες των επίμαχων μέτρων και αντικρούονταν από τις σχετικές με το κόστος εκτιμήσεις, τις οποίες είχε υποβάλει η παρεμβαίνουσα. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν οι ισπανικές αρχές, η Επιτροπή δεν προέκρινε την υποβληθείσα από την παρεμβαίνουσα μελέτη, σε σχέση με τις μελέτες που είχαν υποβληθεί από την προαναφερθείσα επιχείρηση. Η Επιτροπή αρκέστηκε στην παρουσίαση του περιεχομένου της μελέτης της παρεμβαίνουσας, από την οποία προκύπτει ότι η δορυφορική τεχνολογία είναι αποδοτικότερη, κατ' αντίθεση προς τα συμπεράσματα των μελετών της προαναφερθείσας επιχείρησης. Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι στην αιτιολογική σκέψη 154 της προσβαλλομένης αποφάσεως η Επιτροπή αναφέρει ότι η επιλογή συγκεκριμένης τεχνολογίας θα μπορούσε να γίνει δεκτή, εάν δικαιολογούνταν από τα πορίσματα προκαταρκτικής μελέτης που να αποδεικνύει ότι, από άποψη ποιότητας και κόστους, μπορούσε να επιλεγεί μία μόνο τεχνολογική λύση. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, η Επιτροπή δεν εκτίμησε, συνεπώς, ότι η μελέτη της προαναφερθείσας επιχείρησης

- ήταν βάσιμη ή ότι αποδείκνυε ότι η δορυφορική λύση ήταν καλύτερη. Σκοπός της ήταν να εξετάσει εάν, λόγω μη τηρήσεως της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας, τα επίμαχα μέτρα μπορούσαν να δικαιολογηθούν από προκαταρκτική μελέτη που να συνηγορεί υπέρ της επιλογής μιας μόνον τεχνολογικής λύσεως.
- 125 Αφετέρου, όσον αφορά την αιτιολογική σκέψη 164 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη η Επιτροπή αναφέρει μόνον ότι, κατά την εκτίμηση της παρεμβαίνουσας, είναι υπερβολικός ο αριθμός των 1 380 περιφερειακών τηλεοπτικών σταθμών για τον οποίο κάνουν λόγο οι ισπανικές αρχές. Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν θεώρησε ακριβή την εκτίμηση της εν λόγω επιχειρήσεως σχετικά με τον αριθμό των περιφερειακών τηλεοπτικών σταθμών, ήτοι 415 σύμφωνα με την υποσημείωση 93 της εν λόγω αποφάσεως. Εκτιμώντας, με τη συγκεκριμένη αιτιολογική σκέψη, ότι οι ισπανικές αρχές δεν τεκμηρίωσαν το επιχείρημα τους ότι η δορυφορική τεχνολογία δεν μπορεί να υποστηρίξει την εκπομπή μεγάλου αριθμού περιφερειακών τηλεοπτικών σταθμών, η Επιτροπή απλώς εφάρμοσε τον κανόνα περί του βάρους της αποδείξεως, όπως αυτός διατυπώθηκε στην αιτιολογική σκέψη 154 της αποφάσεως αυτής, από την οποία προκύπτει ότι εναπόκειτο στο Βασίλειο της Ισπανίας να αποδείξει ότι, από άποψη ποιότητας και κόστους, μπορούσε να επιλέγει μία μόνο τεχνολογική λύση.
- 126 Έκτον, οι προσφεύγουσες διατείνονται ότι η Επιτροπή δεν αναφέρθηκε ειδικά στις εκθέσεις των αυτόνομων κοινοτήτων. Η επιχειρηματολογία αυτή είναι επίσης απορριπτέα. Αφενός, όσον αφορά τη Χώρα των Βάσκων, διαπιστώθηκε ότι η εκτίμηση της επιτροπής δεν ήταν εσφαλμένη (βλ. σκέψεις 115 και 116 ανωτέρω). Αφετέρου, ελλείψει διευκρινίσεων όσον αφορά τη σημασία των εκθέσεων των λοιπών αυτόνομων κοινοτήτων για την κατάσταση στη Χώρα των Βάσκων, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών σχετικά τη Χώρα των Βάσκων.
- 127 Τέλος, είναι απορριπτέα η επιχειρηματολογία των προσφευγουσών, κατά την οποία η Επιτροπή παραβίασε την υποχρέωση αιτιολογήσεως κατά την εκτίμηση της αναλύσεως της πρώτης προσφεύγουσας. Συγκεκριμένα, οι λόγοι για τους οποίους, κατά την Επιτροπή, η ανάλυση των βασικών αρχών δεν ήταν επαρκής, ώστε να δικαιολογηθεί η επιλογή της επίγεια τεχνολογίας για την επέκταση της καλύψεως, προκύπτουν επαρκώς κατά νόμον από την αιτιολογική σκέψη 157 της προσβαλλομένης αποφάσεως (βλ. σκέψη 116 ανωτέρω).
- 128 Τρίτον, στον βαθμό που οι προσφεύγουσες υποστηρίζουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη, επειδή σε τρεις προηγούμενες περιπτώσεις είχε εγκρίνει ενισχύσεις οι οποίες δεν ήταν συμβατές με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, η επιχειρηματολογία τους είναι επίσης απορριπτέα.
- 129 Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι οι προσφεύγουσες επικαλούνται προγενέστερη πρακτική της Επιτροπής κατά την έκδοση αποφάσεων, χωρίς όμως να αποδεικνύουν την ύπαρξή της. Όσον αφορά την απόφαση N 103/2007 της Επιτροπής, της 25ης Νοεμβρίου 2007, σχετικά με την απόκτηση ψηφιακών αποκωδικοποιητών και την προσαρμογή των υφιστάμενων συλλογικών κεραιών την περιοχή της Soria (Ισπανία), κρίθηκε ότι η Επιτροπή είχε ρητώς διαπιστώσει ότι το μέτρο το οποίο αφορούσε η απόφαση αυτή παρείχε στους καταναλωτές τη δυνατότητα να αποκτήσουν αποκωδικοποιητή παντός τύπου, ανεξαρτήτως της τεχνολογικής πλατφόρμας που θα χρησιμοποιήσουν (επίγεια, καλωδιακή, δορυφορική, ευρυζωνική διαδικτυακή). Η Επιτροπή κατέληξε έτσι στο συμπέρασμα ότι το μέτρο τηρεί την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας (απόφαση της 15ης Ιουνίου 2010, Mediaset κατά Επιτροπής, T-177/07, Συλλογή, EU:T:2010:233, σκέψη 103). Με τις αποφάσεις N 222/2006 της 22ας Νοεμβρίου 2006, σχετικά με ενίσχυση για τη μείωση του ψηφιακού μερίσματος στη Σαρδηνία (ΕΕ 2007, C 68, σ. 5) και SA.33980 της 5ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με την τοπική τηλεόραση στο Ηνωμένο Βασίλειο, η επιλογή των αρχών στηρίχθηκε σε προκαταρκτικές μελέτες, όπως προκύπτει από τις υποσημειώσεις 85 και 86 της προσβαλλομένης στο πλαίσιο εκείνης της υποθέσεως αποφάσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να διαπιστωθεί η ύπαρξη συγκεκριμένης πρακτικής κατά την έκδοση αποφάσεων. Εν πάση περιπτώσει, η νομιμότητα αποφάσεως της επιτροπής με την οποία διαπιστώνεται ότι μια ενίσχυση δεν πληροί τις προϋποθέσεις

εφαρμογής της παρεκκλίσεως αυτής πρέπει να εκτιμάται μόνον υπό το πρίσμα του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ, και όχι με κριτήριο κάποια προγενέστερη τακτική (βλ. απόφαση της 21ης Ιουλίου 2011, Freistaat Sachsen και Land Sachsen-Anhalt κατά Επιτροπής, C-459/10 P, EU:C:2011:515, σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 130 Τέταρτον, οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι η Επιτροπή δεν εξέτασε εάν οι αποφάσεις κάθε αυτόνομης κοινότητας ελήφθησαν υπό το πρίσμα των περιστάσεων εκάστης περιοχής, με συνέπεια η αιτιολογία που παραθέτει να είναι πλημμελής. Η επιχειρηματολογία αυτή πρέπει να απορριφθεί.
- 131 Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 90 έως 93 της προσβαλλομένης αποφάσεως, οι οποίες παραπέμπουν στις αιτιολογικές σκέψεις 23 έως 31 της αποφάσεως αυτής, η Επιτροπή περιγράφει την οικονομική βάση της επίμαχης ενισχύσεως. Διαπίστωσε ότι το νομικό πλαίσιο της μεταβάσεως στην ψηφιακή μετάδοση στην Ισπανία είναι ένα πολύπλοκο σύνολο νομικών κειμένων που έχουν θεσπιστεί τόσο από την Ισπανική Κυβέρνηση και τις αυτόνομες κοινότητες όσο και από τις τοπικές αρχές σε διάστημα τεσσάρων ετών. Κατά την Επιτροπή, το εθνικό τεχνικό πρόγραμμα για την TNT του 2005 και το εθνικό πρόγραμμα για τη μετάβαση στην TNT του 2007 ρυθμίζουν ως επί το πλείστον τη μετάβαση στην TNT στην περιοχή I, πλην όμως αποτελούν επίσης τις βάσεις θεσπίσεως πρόσθετων μέτρων επεκτάσεως στην περιοχή II. Επίσης, το εθνικό τεχνικό πρόγραμμα για την TNT επέτρεψε στις τοπικές αρχές να εγκαταστήσουν, σε συνεργασία με τις αυτόνομες κοινότητες, επιπλέον κέντρα εκπομπής, τα οποία ήταν αναγκαία για τη διασφάλιση της λήψεως της TNT στην εν λόγω περιοχή. Τα μέτρα επεκτάσεως εφαρμόστηκαν από τις περιφερειακές αρχές μετά τη σύναψη συμβάσεων-πλαισίων με την εν λόγω κυβέρνηση και προσθηκών σε αυτές τις συμβάσεις-πλαίσια. Κατά την Επιτροπή, οι αυτόνομες κοινότητες εφάρμοσαν στην πράξη τις εντολές της προαναφερθείσας κυβερνήσεως σχετικά με την επέκταση της TNT στην περιοχή II. Η απελευθέρωση της κρατικής ενισχύσεως για την ανάπτυξη της TNT στην περιοχή II χαρακτηρίστηκε από τη μεταφορά κονδυλίων από τις εθνικές και περιφερειακές αρχές στους δικαιούχους.
- 132 Από τις νομοθετικές και διοικητικές πράξεις των ισπανικών αρχών προκύπτει ότι το σχέδιο μεταβάσεως στην ψηφιακή τηλεόραση στο σύνολο της επικράτειας του Βασιλείου της Ισπανίας, διά της σχεδόν αποκλειστικής χρήσεως της επίγειας τεχνολογίας, εντασσόταν στο πλαίσιο πρωτοβουλίας την οποία είχε ξεκινήσει και συντόνιζε η κεντρική διοίκηση. Δεν αμφισβητείται ότι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 24 της προβαλλόμενης αποφάσεως, με τον νόμο 10/2005, ο οποίος σηματοδοτεί την έναρξη της ρυθμίσεως της μεταβάσεως στην TNT, διευκρινίστηκε η ανάγκη ενθαρρύνσεως της μεταβάσεως από την αναλογική τεχνολογία στην TNT. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 26 της εν λόγω αποφάσεως, οι ισπανικές αρχές προέβλεπαν, με διάταξη που προστέθηκε στο εθνικό τεχνικό πρόγραμμα για την TNT, τη δυνατότητα επεκτάσεως της καλύψεως μέσω της επίγειας τεχνολογίας στις περιοχές με χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα υπό την προϋπόθεση ότι η τοπική εγκατάσταση θα είναι σύμφωνη με το πρόγραμμα αυτό. Στις αιτιολογικές σκέψεις 28 έως 32 της αποφάσεως αυτής, των οποίων το περιεχόμενο δεν αμφισβητούν οι προσφεύγουσες, περιγράφεται η συνεργασία μεταξύ του MITC και των αυτόνομων κοινοτήτων μέσω των συμβάσεων-πλαισίων και των προσθηκών στις συμβάσεις-πλαίσια, με σκοπό την ψηφιοποίηση στην περιοχή II. Οι πράξεις αυτές αφορούσαν, κυρίως, τη συγχρηματοδότηση από την Ισπανική Κυβέρνηση της επεκτάσεως της καλύψεως της TNT στην εν λόγω περιοχή.
- 133 Βάσει των προεκτεθέντων, δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι ανέλυσε τα μέτρα που έλαβε η Ισπανία υπέρ της αναπτύξεως TNT στην περιοχή II εντός ενός μόνο πλαισίου. Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι οι κρατικές παρεμβάσεις σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο πρέπει να εξετάζονται σε συνάρτηση με τις συνέπειές τους, παρουσιάζουν, εν προκειμένω, τόσο στενούς δεσμούς μεταξύ τους, η Επιτροπή μπορεί να τις θεωρήσει ως ενιαίο καθεστώς ενισχύσεων που έχει χορηγηθεί από τις δημόσιες αρχές στην Ισπανία. Τούτο συμβαίνει ιδίως επειδή διαδοχικές παρεμβάσεις στην Ισπανία παρουσιάζουν, λόγω ιδίως της χρονολογικής αλληλουχίας τους, του σκοπού τους και της καταστάσεως στην εν λόγω περιοχή, τόσο στενούς δεσμούς ώστε δεν μπορεί να προσαφθεί στην Επιτροπή ότι δεν τις διαχώρισε (βλ., συναφώς, απόφαση της 19ης Μαρτίου 2013, Bouygues κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ., C-399/10 P και C-401/10 P, Συλλογή, EU:C:2013:175, σκέψεις 103 και 104).

- 134 Εξάλλου, στην περίπτωση καθεστώτος ενισχύσεων, η Επιτροπή μπορεί να περιοριστεί στη μελέτη των χαρακτηριστικών του επιμάχου καθεστώτος, προκειμένου να εκτιμήσει, στο σκεπτικό της απόφασεως, αν το καθεστώς αυτό είναι αναγκαίο για την υλοποίηση ενός από τους σκοπούς του άρθρου 107, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Επομένως, σε απόφαση που αφορά τέτοιο σύστημα, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να προβεί σε ανάλυση της ενισχύσεως που χορηγήθηκε σε κάθε κατ' ιδίαν περίπτωση βάσει του καθεστώτος αυτού. Μόνο στο στάδιο της αναζητήσεως των ενισχύσεων είναι αναγκαίο να ελέγχεται η κατ' ιδίαν κατάσταση κάθε ενδιαφερομένης επιχειρήσεως (αποφάσεις της 7ης Μαρτίου 2002, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-310/99, Συλλογή, EU:C:2002:143, σκέψεις 89 και 91· της 9ης Ιουνίου 2011, Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-71/09 P, C-73/09 P και C-76/09 P, Συλλογή, EU:C:2011:368, σκέψη 63, και της 13ης Ιουνίου 2013, HGA κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-630/11 P έως C-633/11 P, Συλλογή, EU:C:2013:387, σκέψη 114).
- 135 Εξάλλου, από την αιτιολογική σκέψη 114 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι η Επιτροπή εξέτασε, ειδικότερα, την περίπτωση της αυτόνομης κοινότητας της Χώρας των Βάσκων, την οποία οι ισπανικές αρχές επικαλέστηκαν ως καλύτερο και μοναδικό παράδειγμα προς στήριξη της θέσεως ότι δεν υφίσταται κρατική ενίσχυση σύμφωνα με τα κριτήρια που έχει θέσει το Δικαστήριο με την απόφαση Altmark Trans και Regierungspräsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415).
- 136 Πέμπτον, οι προσφεύγουσες προσάπτουν στην Επιτροπή ότι, κατά την εξέταση της αναλογικότητας του επίμαχου μέτρου, αγνόησε την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ των δημόσιων αρχών, απαιτώντας από την Ισπανική Κυβέρνηση τη διενέργεια δημοσίων διαγωνισμών για το σύνολο της επικράτειάς της.
- 137 Συναφώς, επισημαίνεται ότι, με την αιτιολογική σκέψη 166 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτίμησε ότι, όσον αφορά την αναλογικότητα, κατά τον σχεδιασμό της παρεμβάσεως για την περιοχή II, θα ήταν σκόπιμο η κεντρική κυβέρνηση να είχε διεξαγάγει σύγκριση κόστους ή δημόσιο διαγωνισμό σε εθνικό επίπεδο. Κατά την Επιτροπή, αν είχε διεξαχθεί δημόσιος διαγωνισμός σε εθνικό επίπεδο, θα μπορούσαν να επιτυγχάνονταν επιπλέον μειώσεις τιμών. Διευκρίνισε ότι ανήκει μεν στην αρμοδιότητα των ισπανικών αρχών να αποφασίζουν σχετικά με τη διοικητική τους οργάνωση, με την παροχή χρηματοδότησης προερχόμενης από την κεντρική κυβέρνηση, αντί να επιμένει στη χρήση της TNT, πλην όμως η Ισπανική Κυβέρνηση θα μπορούσε τουλάχιστον να παρακινήσει τις αυτόνομες κοινότητες να διενεργήσουν δημόσιους διαγωνισμούς, λαμβάνοντας υπόψη την εξοικονόμηση πόρων που θα μπορούσε να προκύψει από τη χρήση συγκεκριμένων πλατφορμών.
- 138 Οι σκέψεις αυτές δεν ενέχουν πλάνη περί το δίκαιο. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ουδόλως αγνόησε την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των ισπανικών δημοσίων αρχών, αλλά επισήμανε απλώς το γεγονός ότι η Ισπανική Κυβέρνηση μπορούσε να παρακινήσει τις αυτόνομες κοινότητες να λάβουν υπόψη τους τις μειώσεις των τιμών που θα μπορούσαν να προκύψουν από τον συντονισμό των ενεργειών τους. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, η Επιτροπή δεν απαίτησε τη διενέργεια ενός μόνο δημόσιου διαγωνισμού για το σύνολο της ισπανικής επικράτειας. Δεδομένου ότι η μετάβαση στην TNT αποτέλεσε αντικείμενο διαφόρων νομοθετικών και διοικητικών μέτρων των ισπανικών αρχών σε εθνικό επίπεδο και χρηματοδοτήθηκε εν μέρει από την εν λόγω κυβέρνηση (βλ. σκέψεις 2 έως 8 ανωτέρω), δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η ενθάρρυνση των αυτόνομων κοινοτήτων να διεξαγάγουν διαγωνισμούς, λαμβάνοντας υπόψη την εξοικονόμηση πόρων που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί διά της χρήσεως ορισμένων πλατφορμών, συνιστά παραβίαση της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ των ισπανικών δημοσίων αρχών.
- 139 Επομένως, η πρώτη αιτίαση είναι απορριπτέα.

– Επί της δεύτερης αιτιάσεως, σχετικά με απουσία περιττών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού

- 140 Οι προσφεύγουσες προβάλλουν ότι το επίμαχο μέτρο αποτελεί το ελάχιστο αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, χωρίς περιττές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού. Κατά τις προσφεύγουσες, η συνοπτική διαπίστωση στην οποία κατέληξε η Επιτροπή, με την αιτιολογική σκέψη 170 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, περί υπάρξεως περιττών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού, συνιστά παραβίαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως και είναι εσφαλμένη.
- 141 Συναφώς, αρκεί η επισήμανση, αφενός, ότι από τις αιτιολογικές σκέψεις 153 έως 169 της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει επαρκώς κατά νόμον ότι, κατά την Επιτροπή, υπήρχαν περιττές στρεβλώσεις του ανταγωνισμού λόγω μη τήρησης της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας, όπως, άλλωστε, παραδέχτηκαν οι προσφεύγουσες με την προσφυγή τους. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν παραβίασε την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει. Αφετέρου, έχει ήδη απορριφθεί η επιχειρηματολογία με την οποία οι προσφεύγουσες επιδιώκουν να αποδείξουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως, όσον αφορά την τήρηση της αρχής της τεχνολογικής ουδετερότητας (βλ. σκέψεις 102 έως 139 ανωτέρω).
- 142 Επομένως, η δεύτερη αιτίαση πρέπει να απορριφθεί.
- 143 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου ακυρώσεως κρίνεται απορριπτέο, όπως και ο συγκεκριμένος λόγος ακυρώσεως στο σύνολό του.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με πλάνη περί το δίκαιο όσον αφορά τη διαπίστωση νέας ενισχύσεως

- 144 Οι προσφεύγουσες σε προβάλλουν ότι η Επιτροπή υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, διότι εκτίμησε ότι το επίμαχο μέτρο συνιστά νέα ενίσχυση. Κατά τις προσφεύγουσες, εφόσον η ψηφιοποίηση του αναλογικού δικτύου συνίσταται απλώς στη αύξηση της τεχνικής δυνατότητάς του, πρόκειται για μη ουσιώδη μεταβολή μιας ενδεχομένως υφιστάμενης ενισχύσεως και όχι για νέα ενίσχυση, κατά το μέτρο που το δίκτυο αυτό αναπτύχθηκε αρχικώς το 1982, δηλαδή πριν την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας στην Ένωση.
- 145 Διαπιστώνεται ότι, με τις αιτιολογικές σκέψεις 173 έως 175 της προσβαλλομένης αποφάσεως, η Επιτροπή εκτίμησε ότι το επίμαχο μέτρο συνιστά νέα ενίσχυση την οποία το Βασίλειο της Ισπανίας έπρεπε να κοινοποιήσει.
- 146 Υπενθυμίζεται ότι το άρθρο 108 ΣΛΕΕ προβλέπει διαφορετικές διαδικασίες αναλόγως του αν οι ενισχύσεις είναι υφιστάμενες ή νέες. Ενώ, κατά το άρθρο 108, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ, οι νέες ενισχύσεις πρέπει να κοινοποιούνται προηγουμένως στην Επιτροπή και δεν μπορούν να τίθενται σε εφαρμογή πριν η διαδικασία καταλήξει στην έκδοση τελικής αποφάσεως, οι υφιστάμενες ενισχύσεις μπορούν, κατά το άρθρο 108, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, να εφαρμόζονται κανονικά, εφόσον η Επιτροπή δεν έχει διαπιστώσει ότι δεν συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά (βλ. απόφαση Ρ, σκέψη 95 ανωτέρω, ΕΥ:C:2013:525, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Οι υφιστάμενες ενισχύσεις πρέπει να θεωρούνται νόμιμες, εφόσον η Επιτροπή δεν έχει διαπιστώσει ότι δεν είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά (βλ. απόφαση Ρ, σκέψη 95 ανωτέρω, ΕΥ:C:2013:525, σκέψη 41 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 147 Κατά το άρθρο 1, στοιχείο β', στοιχείο i, του κανονισμού 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [108 ΣΛΕΕ] (ΕΕ L 83, σ. 1), ως υφιστάμενες ενισχύσεις νοούνται όλες οι ενισχύσεις οι οποίες υφίσταντο πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης στο οικείο κράτος μέλος, δηλαδή καθεστώτα ενισχύσεων και ατομικές ενισχύσεις που είχαν τεθεί σε εφαρμογή πριν, και εφαρμόζονται ακόμη έπειτα, από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης. Κατά το άρθρο 1, στοιχείο γ', του κανονισμού αυτού, ως νέα ενίσχυση χαρακτηρίζεται κάθε ενίσχυση,

είτε πρόκειται για καθεστώς ενισχύσεων είτε για ατομική ενίσχυση, που δεν αποτελεί υφιστάμενη ενίσχυση, καθώς και η μεταβολή υφιστάμενης ενισχύσεως. Συναφώς, το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 794/2004 της Επιτροπής, της 21ης Απριλίου 2004, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού 659/1999 (ΕΕ L 140, σ. 1), προβλέπει ότι συνιστά μεταβολή υφιστάμενης ενισχύσεως, υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο γ', του κανονισμού 659/1999, κάθε αλλαγή, πλην των μεταβολών καθαρά τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα, που δεν είναι ικανή να επηρεάσει την εκτίμηση του συμβατού του εκάστοτε μέτρου ενισχύσεως προς την εσωτερική αγορά.

- 148 Κατ' ουσίαν, τα μέτρα που αποσκοπούν στη θέσπιση ενισχύσεων ή στη μεταβολή υφιστάμενων ενισχύσεων συνιστούν νέες ενισχύσεις. Ειδικότερα, στην περίπτωση που η μεταβολή επηρεάζει την ίδια την ουσία του αρχικού καθεστώτος ενισχύσεων, το καθεστώς αυτό μεταβάλλεται σε νέο καθεστώς ενισχύσεων (βλ. αποφάσεις της 30ής Απριλίου 2002, Government of Gibraltar κατά Επιτροπής, T-195/01 και T-207/01, Συλλογή, EU:T:2002:111, σκέψεις 109 έως 111· της 11ης Ιουνίου 2009, ΑΕΜ κατά Επιτροπής, T-301/02, Συλλογή, EU:T:2009:191, σκέψη 121, και της 11ης Ιουλίου 2014, Telefónica de España και Telefónica Móviles España κατά Επιτροπής, T-151/11, Συλλογή, EU:T:2014:631, σκέψη 63).
- 149 Εν προκειμένω, δεν ήταν εσφαλμένη η εκτίμηση της Επιτροπής ότι το επίμαχο μέτρο συνιστά νέα ενίσχυση επειδή μεταβάλλει ουσιαστικά το αρχικό καθεστώς. Συγκεκριμένα, δεν αμφισβητείται ότι, όπως αναφέρει η Επιτροπή στην αιτιολογική σκέψη 174 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, όταν άρχισε η χρηματοδότηση του επίγειου δικτύου, δεν υπήρχαν ιδιωτικοί ραδιοτηλεοπτικοί φορείς στην αγορά, ότι η επεκτεινόμενη υποδομή εξυπηρετούσε μόνο τις ανάγκες του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα και ότι, ως εκ τούτου, η επέκταση του υφιστάμενου επίγειου δικτύου, που αποτελούσε την εποχή εκείνη τη μόνη πλατφόρμα μετάδοσης τηλεοπτικού σήματος στην Ισπανία, δεν νόθευε τον ανταγωνισμό με άλλες πλατφόρμες.
- 150 Συνεπώς, η Επιτροπή ορθώς εκτίμησε, με την αιτιολογική σκέψη 175 της προσβαλλομένης αποφάσεως, σε σχέση με το αρχικό καθεστώς, ότι, λαμβανομένου υπόψη ότι ο δικαιούχος και οι γενικές συνθήκες της δημόσιας χρηματοδότησης έχουν εξελιχθεί σημαντικά, το υπό εξέταση μέτρο δεν μπορεί να θεωρηθεί μεταβολή τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα, αλλά μάλλον μεταβολή που επηρεάζει την ίδια την ουσία του αρχικού καθεστώτος. Συναφώς, ήταν ορθή η εκτίμησή της ότι η νομοθεσία και η τεχνολογία αναπτύχθηκαν, φτάνοντας σε νέες πλατφόρμες ραδιοτηλεοπτικής μετάδοσης και νέους φορείς της αγοράς, ειδικότερα τους ιδιωτικούς ραδιοτηλεοπτικούς φορείς. Όπως επισημαίνει η Επιτροπή στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη 175, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ότι η μετάβαση από την αναλογική στην ψηφιακή τηλεόραση κατέστη δυνατή μόνο χάρη στην τεχνολογική πρόοδο που σημειώθηκε μετά την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας στην Ένωση. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζουν οι προσφεύγουσες, η εν λόγω μεταβολή του αρχικού καθεστώτος δεν περιορίστηκε, συνεπώς, στην απλή βελτίωση της τεχνικής δυνατότητας του υφιστάμενου δικτύου ή σε απλή προσθήκη στο αρχικό καθεστώς, αλλά είναι ικανή να επηρεάσει την αξιολόγηση της συμβατότητας του επίμαχου μέτρου με την εσωτερική αγορά.
- 151 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως κρίνεται απορριπτέος, όπως και η προσφυγή στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 152 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι οι προσφεύγουσες ηττήθηκαν, πρέπει να φέρουν, πέραν των δικών τους δικαστικών εξόδων, τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Επιτροπή και η παρεμβαίνουσα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημά τους. Τα έξοδα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων φέρουν οι προσφεύγουσες σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**
- 2) **Υποχρεώνει την Comunidad Autónoma del País Vasco και την Itelazpi, SA να φέρουν, πέραν των δικών τους δικαστικών εξόδων, τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Επιτροπή και η SES Astra.**
- 3) **Η Comunidad Autónoma del País Vasco και η Itelazpi φέρουν τα δικαστικά έξοδα της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων.**

Dittrich

Szwarcz

Tomljenović

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 26 Νοεμβρίου 2015.

(υπογραφές)

Περιεχόμενα

Ιστορικό της διαφοράς	2
Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων	7
Σκεπτικό	8
Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ	8
Επί του πρώτου σκέλους, σχετικά με τη μη ύπαρξη οικονομικού πλεονεκτήματος	8
– Επί του πρώτου κριτηρίου της αποφάσεως Altmark Trans και Regierungsprdsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), σχετικά με την εκτέλεση υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας	9
– Επί του τέταρτου κριτηρίου που έχει τεθεί με την απόφαση Altmark Trans και Regierungsprdsidium Magdeburg, σκέψη 18 ανωτέρω (EU:C:2003:415), σχετικά με τη διασφάλιση του χαμηλότερου δυνατού κόστους για το κοινωνικό σύνολο	16
Επί του δεύτερου σκέλους, σχετικά με την απουσία επιλεκτικού πλεονεκτήματος	19
Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με πλάνη περί το δίκαιο κατά την ανάλυση της συμβατότητας του επίμαχου μέτρου με την εσωτερική αγορά	19
Επί του πρώτου σκέλους, σχετικά με πλάνη κατά την εφαρμογή της αποφάσεως 2005/842	20
Επί του δεύτερου σκέλους, σχετικά με παράβαση του άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΣΛΕΕ	20
– Επί της πρώτης αιτιάσεως, σχετικά με πλάνη όσον αφορά την τεχνολογική ουδετερότητα και τον πρόσφορο και εύλογο χαρακτήρα του επίμαχου μέτρου	20
– Επί της δεύτερης αιτιάσεως, σχετικά με απουσία περιττών στρεβλώσεων του ανταγωνισμού	29
Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με πλάνη περί το δίκαιο όσον αφορά τη διαπίστωση νέας ενισχύσεως	29
Επί των δικαστικών εξόδων	30